

LITERÁRNĚVĚDNÁ BOHEMISTIKA V NĚMECKY MLUVÍCÍCH ZEMÍCH

(Německo, Rakousko, Švýcarsko)
(Stručný přehled s bibliografií)

MILOŠ SEDMIDUBSKÝ
JAN JIROUŠEK

Dlouhodobý i rozsáhlý odborný zájem o českou literaturu a literární vědu je v německém jazykovém kontextu nesporným faktem. Je však třeba si uvědomit, že v Německu ani v Rakousku či Švýcarsku neexistuje samostatné akademické pracoviště, které by se zabývalo výlučně bohemistickou filologií. Bohemistika jakožto obor tedy funguje v rámci institucí zaměřených: a) i na jiné slovanské filologie (obory slavistiky, případně západní slavistiky na univerzitách) anebo b) na studium kulturního i politického a hospodářského vývoje českých zemí či střední a východní Evropy. Mimo uvedený rámec existují ovšem i aktivity literárněvědného významu zahrnující především oblast odborné publicistiky (ve formě populárně vědeckých publikací a přednášek či například v podobě expertiz pro nakladatelství); projevy tohoto druhu však přes všechnu svou kompetenci nereprezentují samostatné centrum soustavnějšího bohemistického výzkumu. Dějiny i současný stav literárněvědné bohemistiky v německy mluvících zemích, její tematické a problémové okruhy i teoreticko-metodologické otázky a postupy, formulované a uplatňované, případně rozvíjené v její oblasti, je tedy nutno chápat – při veškeré akceptaci individuality badatelských zájmů – v souvislosti podmíněné zmíněnými strukturami a jejich celkovým zaměřením, přičemž hlavním organizačním i obsahovým východiskem soustavné práce na tomto poli je oborový celek slovanské filologie existující v podobě institutů, kateder, seminářů a oddělení německých, rakouských a švýcarských univerzit.

Uvedenou skutečnost osvětluje i celkový pohled na vývoj literárněvědné bohemistiky v německé jazykové oblasti. Bohemistika tu dlouhou dobu zůstávala zcela v područí oborově nediferencované slavistiky, jejíž metodologické zaměření bylo navíc již tradičně podmíněno hluboce zakořeněným chápáním oboru jakožto historicko-filologické disciplíny. V popředí odborné pozornosti stála problematika historicko-genetické jazykovědy (zejména studium staroslověnštiny), zatímco literárněvědná témata byla probírána fakultativně a selektivně především jako materiál pro analýzu řešící tradiční filologické otázky. V takto zaměřeném studijním rámci se realizovala zejména filologická textová kritika, výzkum pramenů a studium vlivů. Charakteristický byl přitom výběr textového materiálu převážně ze starších období:

pozornost byla věnována staročeské literatuře, například tématu cyrilometodějské mise a česko-německým literárním vztahům v období středověku. Po druhé světové válce do slavistiky pronikala pod vlivem literárněvědné germanistiky též duchovněná tradice, která vyzdvihovala význam literární historie a měla porozumění i pro otázky stylistické výstavby textu. I tady však převažoval zájem o starší literaturu, jak to dokládají zejména Čyževského objevné studie o Komenském, českém baroku a české středověké lyrice.

Výraznou proměnu jak v postavení vůči ostatním oborům v celku slavistiky, tak i ve své vnitřní struktuře a metodologické orientaci zaznamenala bohemistika teprve před třiceti lety. Zhruba v polovině šedesátých let vstoupila slavistika – a spolu s ní bohemistika – jako i ostatní filologie do tzv. *diskuse o metodách*. Výchozím motivem tu byl zvýšený zájem o metodologickou sebereflexi, předmětem pak bylo hledání, formulování a aplikace obecných teoretických a metodologických modelů a postupů, které vedly na jedné straně k překračování tradičních oborových hranic, k interdisciplinaritě, a na straně druhé ke specifikaci vlastních prostředků, cílů a objektů zkoumání, a tudíž, v důsledku obou aspektů, k vícevrstevnaté a komplexnější definici vlastního pojmu oboru. V souvislosti s touto diskusí tak došlo k výrazné expanzi i k hlubší diferenciaci slavistiky, k procesu, který lze s ohledem na vývoj literárněvědné bohemistiky charakterizovat takto:

1. Hlubší specifikace pojmu, respektive objemu, předmětu slavistického odborného zájmu vedla především k přijetí organizačního modelu zažitého v jiných (větších) univerzitních filologických oborech: totiž k rozdělení působnosti na oblast jazyka a oblast literatury (na většině slavistických institutů vznikly oddělené katedry jazyka a literatury). Tak se vlastně etablovala v rámci slavistiky *literární věda* – a spolu s ní i literárněvědná bohemistika – jako *autonomní disciplína*.

2. Účast na zmíněné mezioborové diskusi jazykovědných a literárněvědných disciplín vedla k intenzivnímu metodologickému propojení literárněvědné a jazykovědné slavistiky – a tak i bohemistiky – s paralelními disciplínami jiných filologických oborů (především germanistiky, romanistiky a anglistiky). Na některých nově vznikajících univerzitách se toto *zapojení do mezioborové diskuse* projevilo i v tom, že katedry literárněvědné a jazykovědné slavistiky jsou i organizačně zapojeny do mezioborově pojatých fakult či oddělení pro literární vědu a jazykovědu (například v Kostnici).

3. Seberefektivní a expanzivní tendence se projevila i v zesíleném zájmu o procesualitu, dynamiku, "otevřenost" a aktuálnost zkoumaného objektu. Oproti tradicionalistické filologické nedůvěře k těmto kvalitám a zálibě v uzavřených, a tedy i historicky vzdálených epochách se do popředí dostala pozornost věnovaná *moderní literatuře*.

4. V přímé spojitosti se zmíněnou diskusí došlo k intenzivnímu výzkumu metod, teoretických přístupů a koncepcí. Práce se přitom mohla opírat o

bohatý materiál vědecké reflexe z oblasti vlastního – slavistického – zájmu: v případě bohemistiky šlo zejména o českou strukturalistickou školu, jejíž teoreticko-metodologické postupy ostatně ovlivnily i směry pozdější, a to jak v Evropě, tak v Americe, a ve zprostředkované podobě pronikaly v šedesátých letech do různých filologických a uměnovědných oborů zejména v SRN.

Tento radikální posun, lépe řečeno vývoj v pojetí předmětu studia, se ovšem projevil uvnitř slavistiky i *polarizací* mezi "novátorskými" a "tradicionalistickými" pozicemi, která v zásadě trvá dodnes a je patrná též v bohemistice.

V důsledku popsaných změn se postupem doby vytvořilo v literárněvědné slavistice a bohemistice více zájmových oblastí, jež reprezentují projevy hlavních vývojových tendencí literárněvědné bohemistiky v německém jazykovém kontextu až do současnosti. Tyto zájmové oblasti, respektive vývojové tendence, lze – zde pouze informativně, schematicky a bez nároku na logickou systemizaci – shrnout do pěti tematických celků (které se ovšem ve skutečnosti navzájem překrývají a doplňují):

1. *Strukturalismus tzv. pražské školy*

Zde se soustředila odborná pozornost:

- na zprostředkování poznatků docílených touto školou – sem patří ediční činnost především prací Jana Mukařovského (1967, 1971, 1974, 1986) i překlady a edice textů dalších členů Pražského lingvistického kroužku (to se týká pochopitelně i prací Jakobsonových, Wellekových či Bogatyrevových, které tu však neuvádíme) i českých autorů pokračujících ve strukturalistické tradici (Červenka 1978, Kalivoda 1970, Levý 1969, Vodička 1976), dále informativní články (Chlumský 1985, Chvatík 1974, 1985a a 1988c, Měšťan 1989b, Schamschula 1979b) a přehledy s bibliografickými údaji (Boldt 1973, Sedmidubský – Kroll 1980, Sedmidubský 1986b) i rozsáhlejší pojednání o zdrojích a vývoji českého strukturalismu (Burg 1985, Chvatík 1970 a 1981, Koepsel 1975, Striedter 1976);

- na kritickou a srovnávací analýzu těchto poznatků z literárněvědných a filozoficko-estetických pozic (Čivíkov 1987, Günther 1973 a 1986a, Chvatík 1983a, 1983b a 1984, W. Schmid 1976 a 1977, H. Schmidová 1970 a 1991a, Schwarz 1995a, Schwarz – Jankovič – Holý 1995, Stempel 1978), na jejich rozpracování jak v analytickém přístupu ke konkrétnímu materiálu, tak v konfrontaci se současnými literárněvědnými a jazykovědnými, případně filozoficko-estetickými metodami (Bielfeldtová 1978b, Eimermacher 1975, Chlumský 1986, Chvatík 1987a, W. Schmid 1980, H. Schmidová 1973, 1975, 1982 a 1989b, Schwarz 1980, 1993b, Sedmidubský 1982 a 1986a), i na další rozvíjení teoreticko-metodologických východisek českého strukturalismu (Chvatík – Schwarz 1990, Jauß 1977, H. Schmidová

1976a a 1977). Sem patří i studie zabývající se jak primárními texty, tak odbornou literaturou daného předmětu. V souvislosti s touto orientací se rozvíjel strukturalistický aspekt v teorii i exemplární analýze (Sedmidubský 1988b) i výzkum základních teoretických pojmů (Chlumský 1981, Sedmidubský 1981, H. Schmidová 1976b a 1982b, Schwarz 1989b). Strukturalistická metoda tu byla též jedním z hlavních zdrojů sémiotických hledisek (Fischer-Lichteová 1979 a 1981, Grzybek 1989, Chvatík 1985b a 1986a, Jiroušek 1993b, Klopfer 1975, Scholz 1980), například též při výzkumu intertextuality (Neveršilová 1994) a intermediality (Jiroušek 1993a a 1995d).

2. Literatura 20. století

– Těžištěm odborného zájmu tu byla zprvu tzv. klasická – historická – "levá" avantgarda dvacátých let. Podobnou orientaci lze sledovat i v jiných literárně- a uměnovědných oborech zejména v sedmdesátých letech. V oblasti slavistiky tento zájem dokládá například devět disertací (Brousková 1975, Drews 1975, Fazliová 1980, Grochtmann 1979, Müller 1978, Rothmeierová 1975, Schwarz 1980, Thumim 1966, Zrounek 1966), pojednání o avantgardě ve slovanském a evropském kontextu (Drews 1983), řada jednotlivých studií (Günther 1986b, Jähnichen 1975 a 1986, Kunstmann 1976, Měšťan 1983b, Rothmeierová 1982 a 1987, Rothová 1986b, Schwarz 1986, 1987 a 1993a, Sedmidubský 1995, Seehaseová 1984) i vydavatelských aktivit (reprinty *Socialistický realismus*, časopisu U(blok) a ReD ve Würzburgu, viz Kunstmann aj. 1973, 1975 a 1977). Bohemistika v NDR se v této souvislosti zabývala ideologickým hlediskem levicové tradice české literatury (Seehaseová 1974).

– Postupem doby se těžiště zájmů přesouvalo na zjevy této avantgardy paralelní (na tzv. "jinou" avantgardu): na dílo Weinerovo (Ibler 1995a a 1995b), Demlovo (Rothmeierová 1993), Durychovo (Rothová 1986e), Haškovo (viz sborník ze sympozia o J. Haškovi – Schamschula 1989a a 1989b, Ambrosová 1989, Baumann 1989, Drews 1989a, Eshelman 1989, Chvatík 1989, Koschmal 1989, Kosta 1989, Měšťan 1989d, Müller-Schaffner 1989, Riff-Eimermacherová 1989, P. Richter 1989, Toman 1989, Ulrich 1989, Wedel 1989, dále srov. Baumann 1983b, Freidhof 1982, Guski 1988b, Jiroušek 1994, Kosta 1986 a 1988a, Lion 1977, Měšťan 1986a a 1986b, Riff-Eimermacherová 1990, Rothová 1986c a 1987b, Schlich 1978), Čapkovu (Badyová 1977, A. Brousek 1984, Freise 1995a, Heftrich 1990, Ibler 1995b, Jähnichen 1990a a 1990b, Klein 1988a a 1988b, Seehaseová 1990) a Klímovo (Sacher 1993).

– Spolu s posunem k paralelním projevům historické avantgardy se pozornost obracela jak k období bezprostředně následujícímu, tak i předcházejícímu: Badatelská orientace na dobu fin de siècle – klasické moderny – symbolismu (Bielfeldtová 1978a, Heftrich 1993, Houska 1980,

Chvatík 1991, Rothe 1988b, Simonek 1993) nebo naturalismu (Hobland 1991) či postsymbolismu (Ibler 1988, Sedmidubský 1988b) se projevila takřka současně se zájmem o tzv. postavantgardu třicátých let (Locher 1994), zejména pak o Seifertovu postavantgardní tvorbu (tady hrálo patrně roli i světové uznání díla J. Seiferta, poctěného v roce 1984 Nobelovou cenou; A. Brousek 1990a, Drews 1986, Ibler 1995e, Schwarz 1995b) a Holanovo dílo (Flicková 1982, Kunstmann 1977b, Měšťan 1986d, Neveršilová 1983, Nitschová 1979) nebo o český předválečný surrealismus (Kunstmann 1977a, Rothmeierová 1979 a 1992). Okrajově, především u příležitosti dvou symposií v Čechách, byla věnována pozornost i Poláčkovu dílu, jinak v německém kontextu takřka neznámému (A. Brousek 1992 a 1995, Jiroušek 1995e). Rozsáhlé esejistické pojednání o tradici a vývoji české moderny a avantgardy, podávající kulturně typologické rozbory, připravuje P. Sacher (1996).

– V souvislosti se sledováním dalšího vývoje české literatury ve 20. století se konečně prosadil i soustavnější zájem o současnou tvorbu (Drews 1990b, Drubek-Meyerová 1995a, Gesemann 1983a a 1983b, Chvatík 1988a, Jiroušek 1990b a 1995b, Kunstmann 1970, Marklová 1981, Měšťan 1983e, Schamschula 1982a, H. Schmidová 1986b, R. Schmidová 1975, Schultzeová 1984, Schwarz – Burg – Burgard – Gütterová – Schneiderová 1988) a její postmoderní projevy (Ritz 1993 a 1994); je zajímavé, že to bylo především dílo Bohumila Hrabala (Bock 1989, Chvatík 1987b, Ritz 1992, Rothová 1981, 1982, 1983, 1986a, 1987a, 1989a, 1989b a 1992, Toman 1989), které se tu stalo jedním ze základních materiálů (a poměrně méně třeba Kunderovy texty, které se jinak v německém jazykovém kontextu těší velké popularity (ke Kunderovi srov. Chvatík 1986b, 1993 a 1994, Kosta 1993, Morstein 1989, 1990, Neveršilová 1988, Rothová 1986d a 1990). (Ve vztahu k této problematice lze též připomenout práce o díle Václava Havla – viz dále.)

– Ve stejné souvislosti, ale i v důsledku kulturně politické situace sedmdesátých a osmdesátých let se zájem soustředil též na tzv. neoficiální literaturu (srov. Bock 1993), a to jak na tvorbu v samizdatech (Beyrau – Bock 1988, Bock 1992, A. Brousek 1990b, Gruša – Brousek 1990, Měšťan 1987e, Possetová 1991), tak v exilu (Gruša 1990, Kunstmann 1974b, Ulrich 1988).

– Zajímavým a ve vztahu ke zmíněným skutečnostem signifikantním jevem německé literárněvědné bohemistiky je zesílená orientace na výzkum českého dramatu, patrná již od poloviny sedmdesátých let. Nejednalo se ovšem pouze o jakýsi efekt neoficiální, zvláště pak Havlovy tvorby, nýbrž také o pokus charakterizovat specifika českého moderního dramatu v (evropském) kontextu 20. století (Ambrosová 1991, 1992 a 1993, Diviš 1983 a 1990, Jiroušek 1995a, Kießl 1987, P. Richter 1995, Rothschild 1973, Schalich 1970, Schamschula 1980b, H. Schmidová 1979, 1982a, 1986a, 1990a, 1990b a 1991b, Schultzeová 1988, 1990 a 1995, Schwarz – Gütterová

1984) a sledovat v této souvislosti speciálně i vývoj české teorie dramatu a divadla (Ibler 1990 a 1991, H. Schmidová 1989a).

Velký zájem o současnou českou literaturu vykazuje i bohemistika bývalé NDR. Tady ovšem bylo možno z kulturně politických důvodů pracovat, respektive publikovat, převážně v oficiálně vymezených hranicích: studium se zpravidla omezovalo na dílo těch autorů, kteří směli být – v tom či onom období – zveřejňováni (srov. Krehlová 1983, Schlegel 1983, Zietlow 1970). Z ideologických hledisek bylo ostatně žádoucí vykazovat aktivitu orientovanou na soudobou oficiální produkci (mimo jiné také oproti výzkumu "starší" české literatury). Proto se také soustavnější zájem o současné autory, kteří působili v samizdatu nebo v exilu, mohl projevit až po roce 1989 (srov. Jähnichen 1991 a 1995a).

3. Literatura 19. století

Zaměření na studium moderní (respektive avantgardní, postavantgardní a postmoderní) literatury je však od poloviny osmdesátých let kompenzováno narůstajícím zájmem o českou literaturu 19. století, zvláště pak doby národního obrození. Tato vývojová tendence souvisí s celkovou orientací humanitních věd na makrosémiotickou a typologickou problematiku novodobých národních kultur, jejich tradic a vzájemných vztahů, a lze ji sledovat i v ostatních filologických a uměnovědných disciplínách. V rámci bohemistického studia se její hlediska uplatňují především v kulturně sémiotické, historické, případně mýtopoetické analýze písemnictví národního obrození (srov. Hönig 1976), poskytující podněty k formulování nejen historické, ale i aktuální problematiky národní literatury a kultury.

– Zájem o novodobou českou literární tradici předznamenalo již několik významných prací v sedmdesátých letech (Schamschula 1973 a 1979a) a tři disertace (Kleineová 1971 o Hádkovi, Langerová 1979 o pohádce, P. Richter 1973 o sonetu).

– V osmdesátých a devadesátých letech tato orientace vrcholí v pracích na různá témata (Schamschula 1986b, 1986c, 1987a a 1988c, Stolz 1984, Udolph 1995c), především o próze 19. století (Drews 1991, Kuelling 1994, P. Richter 1980, Ucenová 1990), konkrétně pak o díle Boženy Němcové (Guského sborník 1991a, zde: Bäckerová 1991, Guski 1991b, Grzybek 1991a a 1991b, Rothová 1991a a 1991b, Sedmidubský 1991; a další studie: Ibler 1993 a 1995d, Poštůlková 1988, Rothová 1988 a 1995), dále diskusí o českém *biedermeieru* (Sedmidubský 1985, Schamschula 1982b), máchovskou konferencí (Berger 1995, Drubek-Meyerová 1995b, Ibler 1995c, Jähnichen 1995c, Jiroušek 1995c, Kosta 1995b, Krehlová 1995, Meyer 1995b, H. Schmidová 1995a a 1995b, Schwarz 1995c, Sproede 1995, Udolph 1995e) a dalšími pracemi o Máchovi a romantismu (Langerová 1991 a 1994, Meyer 1995a a 1995c, P. Richter 1988, Schamschula 1987b a 1994; slovník k Máji:

Měšťan – Měšťanová 1988), nerudovskými pracemi (Freise 1995b, Kanyar-Beckerová 1989, Klein 1985, Měšťan 1985a, Sedmidubský 1988a, Schlegel 1986, W. Schmid 1994) a studii o Erbenovi (Neveršilová 1978, Udolph 1995d a 1995e), Havlíčkovi Borovském (Guski 1988a), Hálkovi (H. Schmidová 1982c) a jiných autorech (Měšťan 1989c, Wytrzens 1985).

4. Středověká a "starší" česká literatura

V rámci této tradiční badatelské oblasti se vedle původní problematiky a filologicky artikulovaných metod či duchovědně orientované literární historie (Bamborschke 1968-69 a 1982, Barlmeyer 1978a, 1978b a 1988, Baumann 1978b, 1979 a 1993b, Bieder 1988, 1990 a 1994, Bujnoch 1977 a 1988, Harder 1981 a 1988, Harder – Rothe 1987, 1988a, 1991, 1993 a 1995, Jilek 1975, Keipert 1988, Kratochvíl 1984 a 1989, Ludwig 1990, Machilek 1988, Neuber 1986, Olesch – Rothe 1989, Rosenfeld 1981a a 1981b, Rothe 1988a, 1991, 1992 a 1993, Rothe – Scholz 1993, Schäfer 1988, Schamschula 1983, 1986a a 1988b, Udolph 1988, Ulbrich 1980 a 1985, Vintr 1977, 1982, 1986a, 1986b, 1988, 1991a, 1994 a 1995a, Wörster 1988; tematicky vyniká například řada komeniologických prací Bauerová 1983, Baumann 1988, Dieterich 1991, Donat 1970, Erdmann-Pandžičová 1993, Forster 1960 a 1989, Harms 1970, Hofmann 1985, Rösel 1973, 1978, 1981a, 1981b a 1982a, Seehaseová 1993, Schaller 1986, viz též vydání výborů z díla Komenského: Čyževskij – Schaller 1973-76) uplatňuje během posledních let zesílená "novátorská" tendence s těmito příznaky:

- metodologií výzkumu narativiky a literárních druhů, která se opírá o nové teoretické poznatky na tomto poli (Bamborschke 1983 a 1987, Baumann 1975a, 1975b a 1983a, Čyževskij 1972b, Schamschula 1978a a 1988a);

- metodologií vycházející především z obnoveného zájmu o rétoriku a na ní vybudované analýzy textů (Čyževskij 1972c, Drews 1981 a 1982, Schamschula 1977, Udolph 1993a, 1993b a 1995b, Vintr 1991b, 1992 a 1995b).

5. Literární vztahy

Dominující oblast tu pochopitelně představují česko-německé literární vztahy. I tady jde o pokračování v tradiční orientaci, související s výzkumem literárních a kulturních vlivů (Drews 1985, 1988, 1989b, 1990a a 1993, Freidhof 1988, Lemberg – Seibt 1980, Měšťan 1981, 1983a, 1985c a 1987b, Rösel 1981c, Schamschula 1980a, Ulbrich 1980 a 1985). Také v tomto rámci se částečně prosazuje zájem o moderní metodologii, doprovázený širším kulturně historickým a kulturně typologickým aspektem (Baumann 1978a a 1995a, Baumann – Annuß 1985, Wytrzens 1986 a 1993). Svědčí o tom práce zaměřené na aktuální komparatistickou (Baumann 1975b, 1978b,

1983a, 1983c a 1986, Drews 1981 a 1983, Gesemann 1983b, Karbusický 1980, Kunstmann 1978, Potthoff 1977 a 1988, P. Richter 1988, Rösel 1982b, Rothová 1986b, Schamschula 1978a, Schwarz 1980), respektive na literární a kulturně typologickou problematiku (Langerová 1984, Rothmeierová 1995b, Schwarz 1989a) a na otázky spojené s problematikou recepce, případně recepční estetiky (Drews 1989a a 1989b, Heftrich 1990 a 1993, Měšťan 1994, Rothe 1988c, Rothmeierová 1995a, Rothová 1992, Schamschula 1986a, Ulrich 1980 a 1987), či překladu (Freidhof 1982, Jiroušek 1994, Kosta 1986, 1988a, 1988b, 1989 a 1993). Vývojová problematika české literatury je také pojednávána z hlediska slavistické komparatistiky (Čyževskij 1968, Drews 1990a, 1992 a 1984-85, Koschmal 1993 a 1995), vztahů k polské (Měšťan 1987c, Ritz 1992 a 1993), ruské, případně východoslovenské kultuře (Měšťan 1983c, 1983d, 1984b a 1986c), nebo vztahů k francouzské (Hoenschová 1990, Jiroušek 1990a, Kunstmann 1971, Měšťan 1990b) či anglo-americké kultuře (Schamschula 1988d). Recepce české literatury 19. a 20. století v německé jazykové oblasti – a problematikou překladu – se zabývala také literárněvědná bohemistika bývalé NDR (Jähnichen 1967, 1972, 1977, 1985, 1987a a 1987b). Na tomto základě vznikaly další práce po roce 1989 (Jähnichen 1993 a 1995b), přihlížející i k recepci fenoménu německví v českém literárním kontextu (Frankenberg 1995).

Je ovšem třeba také vyzdvihnout důležité literárněhistorické práce, jež jsou shrnutím dosavadních badatelských poznatků, ať již o období starší české literatury (Baumann 1978a, Schamschula 1990), či literatury 19. a 20. století (Kunstmann 1974a, Měšťan 1987a a 1984a).

Fakt, že německá, rakouská a švýcarská literárněvědná bohemistika nejsou samostatným studijním oborem, vyplývá mimo jiné z nesymetrického poměru mezi jednotlivými národními kulturami, z tradičního uspořádání univerzitních pracovišť i z ještě nedávné kulturně politické situace; v žádném případě však neznamená nedostatečnou zainteresovanost odborníků. Dokladem soustavného a v poslední době očividně rostoucího zájmu o tento obor je výběrový přehled bohemistické činnosti, který tu předkládáme. Vývoj posledních desetiletí ostatně vykazuje určité tendence ke specifikaci úkolů literárněvědné bohemistiky v relativní nezávislosti na ostatních slavistických disciplínách.

Nedávné proměny evropského politického kontextu otevřely též nové perspektivy kulturních vztahů mezi německy mluvícími a českými zeměmi (nezapomeňme přitom, že v případě Německa a Rakouska se jedná o vztah k sousední zemi, již nerušený izolujícími zásahy). V této souvislosti se v německé jazykové oblasti ukazuje i zvýšený zájem o českou kulturu, a to zejména u mladých lidí. V akademické oblasti o tom svědčí například jev, který lze zaznamenat na několika univerzitách (například Mnichov,

Hamburk, Vídeň, Postupim), totiž že počet studujících slavistiky zapsaných na bohemistické předměty oproti dřívějším letům výrazně vzrostl (a někdy se i přibližuje počtu zájemců o tradičně dosud nejrozšířenější rusistiku – například v Mnichově). Bylo by však předčasné vyvozovat z těchto nedávných či zcela nových zkušeností nějaké závaznější, trvale platné závěry, neboť tu může jít o nárazovou a jednostrannou reakci na dlouhodobou vzájemnou kulturní izolaci. Ať již je však důvod jakýkoli a trvalost tohoto zájmu jakkoli nejistá, klade současný stav věci před německou bohemistiku problémy, na které je třeba dynamicky reagovat. Není též vyloučeno, že zesílený zájem o bohemistiku a s ním rostoucí diferenciaci jednotlivých oborů slavistiky najdou odraz v organizační i institucionální struktuře slavistických pracovišť (v relaci k ostatním slovanským filologiím) nebo ve sféře komparatisticky zaměřeného výzkumu (týká se především oblasti česko-německých literárních kontaktů).

K naší zprávě přikládáme výběrovou bibliografii literárněvědných prací z německé, rakouské a švýcarské bohemistiky, které z naznačeného vývojového hlediska považujeme za nejdůležitější a které sami známe či o kterých víme. Soustředili jsme se přitom na bohemistiku po roce 1945, zejména na badatelské výsledky *posledních patnácti let*, které podle našeho mínění reprezentují aktuální stav literárněvědné bohemistiky v německém jazykovém kontextu. Z let 1945-1979 zmiňujeme jen některé významné práce; v tomto smyslu jsme se pokusili sestavit i údaje o bohemistické produkci bývalé NDR. S ohledem na rozsah textu i na technické možnosti i vzhledem k (zejména časově) ztížené dostupnosti materiálů nechceme tento přehled přetěžovat ani považovat za plně reprezentativní. Omlouváme se tak všem, jejichž práce jsme tu z důvodů právě zmíněných nemohli uvést. Zájemce o vyčerpávající bibliografii literárněvědné bohemistiky v německy mluvících zemích po roce 1945 odkazujeme na příslušné bibliografie slavistických publikací, dovedené pro SRN, Rakousko a Švýcarsko do roku 1983 (Bamborschke 1976, Bamborschke – Werner 1989, Kaiserová – Höcherl 1973, Mahnken – Pollok 1963; dále viz Seemann – Siegmann 1965, Wedel 1983) a pro bývalou NDR do roku 1986 (Pohrt aj. 1968, 1979a, 1979b, 1983 a 1989).

BIBLIOGRAFIE

VERONIKA AMBROSOVÁ

- 1989 Josef Švejk oder die häßliche Schehrezad", in SCHAMSCHULA 1989a, s. 207-221.
- 1991 Fictional World and Dramatic Text, *Style*, s. 310-319.
- 1992 Jevištní řeč v avantgardním divadle, v Zahradní slavnosti a Largu desolatu, *Česká literatura*, s. 286-289.
- 1993 Pavel Kohout und die Metamorphosen des sozialistischen Realismus, New York.

IRIS BÄCKEROVÁ:

1991 Zur Modellierung von Zeit in Božena Němcová's Babička, in GUSKI 1991a, s. 127-147.

HANA BADOVÁ:

1977 *Die Kunstmärchen Karel Čapeks*, (diss.), Wien.

ULRICH BAMBORSCHKE:

1968-69 *Das altschlesische Tristan-Epos*, 2 Bde., Wiesbaden.

1976 *Bibliographie slavistischer Arbeiten aus deutschsprachigen Zeitschriften 1964-1973 einschließlich slavistischer Arbeiten aus deutschsprachigen nichtslavistischen Zeitschriften sowie slavistischen Fest- und Sammelchriften 1945-1973*, d. 1-2, Berlin-Wiesbaden.

1982 *Der altschlesische Tandariáš (Nach den drei überlieferten Handschriften mit Einleitung und Wortregister)*, Berlin (s. něm. překl.).

1983 Zur altschlesischen Artus-Epik, in *Gattungsprobleme der älteren slavischen Literaturen*, ed. W. Schmid, Berlin, s. 169-188.

1987 Erzähl- und Gattungsprobleme der alttschechischen großen Katharinen-Legende, in *Gattung und Narratio in den älteren slavischen Literaturen*, ed. K.-D. Seemann, Wiesbaden, s. 47-70.

ULRICH BAMBORSCHKE – WALTRAUD WERNEROVÁ:

1989 *Bibliographie slavistischer Arbeiten aus deutschsprachigen Fachzeitschriften, nichtslavistischen Zeitschriften sowie slavistischen Fest- und Sammelchriften*, Berlin.

WERNER BARLMEYER:

1978a *Materialien und Untersuchungen zur Geschichte des tschechischen Humanistendramas (1582-1608)*, (diss. 1974), Bonn.

1978b Libussa und der Schäfer Dorindo (Anmerkungen zu einem unbeachteten Libretto, *Studien zur Literatur und Aufklärung in Osteuropa (Aus Anlaß des VIII. Internationalen Slavistenkongresses in Zagreb)*, Gießen, str. 415-427.

1988 "Vita sub Dei alis" (Juraj Tesák Mošovský's Ruth in der humanistischen Tradition), in HARDER – ROTHE 1988a, s. 483-512.

EVA BAUEROVÁ:

1983 *Deutsche Entlehnungen im tschechischen Wortschatz des J. A. Comenius (= Studia slavica et baltica, sv. 6)*, Münster.

WINFRIED BAUMANN:

1975a *Die Sage von Heinrich dem Löwen bei den Slaven*, (diss.), München.

1975b Der altschlesische Masticár als selbständiges Mercatorspiel, *Zeitschrift für slavische Philologie*, s. 178-186.

1978a *Die Literatur des Mittelalters in Böhmen (Deutsch-lateinisch-tschechische Literatur vom 10. bis zum 15. Jahrhundert)*, München-Wien.

1978b Die Egerer Fragmente der tschechischen Agneslegende, *Bohemia – Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder*, s. 321-330.

1979 Die tschechischen Postilen in der Bibliothek des Franziskanerklosters von Neukirchen bei Hl. Blut, *Bohemia – Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder*, s. 37-43.

1983a Von Heinrich dem Löwen zum Bruncvík (Zur strukturanalytischen und strukturvergleichenden Interpretation eines slavischen Volksbuchs), *Die Welt der Slaven*, s. 66-77.

- 1983b Švej: Vom Typ zum Imagotyp, in *Die böhmischen Länder zwischen Ost und West (Festschrift für Karl Bosl zum 75. Geburtstag)*, ed. F. Seibt, München-Wien, s. 250-258.
- 1983c Bruncvik als Drachenkämpfer und Löwenritter (Ein Beitrag zur Sage von Heinrich dem Löwen bei den Slaven), *Braunschweigisches Jahrbuch des Geschichtsvereins*, s. 135-146.
- 1986 Bruncviks Kampf mit den Monstern (Zur Sage von Heinrich dem Löwen bei den Slaven, *Bohemia – Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder*, s. 56-71.
- 1988 Didaktik in J. A. Comenius' *Diogenes cynicus redivivus*, in HARDER – ROTHE 1988a, s. 513-528.
- 1989 Švej und die Frage der nationalen Stereotypen, in SCHAMSCHULA 1989a, s. 222-233.
- 1993a Bayerische Literatur in tschechischen Übersetzungen, in *Germanistiktreffen Bundesrepublik ČSFR: 6.- 10. 10. 1992 (Dokumentation der Tagungsbeiträge)* [= DAAD Dokumentation & Materialien, sv. 25], Bonn, s. 117-133.
- 1993b Das Hodeporicon Ingolstadiense des Bohuslav Hodějovský z Hodějova, in HARDER – ROTHE 1993, s. 161-182.
- 1995a *Bayern und Böhmen (Literatur als Zugang zu einer mitteleuropäischen Nachbarschaft)* (v tisku); čes. překlad *Bavorsko a Čechy*, Domažlice (v tisku).
- 1995b Iohannes Czernovicensus – De irruptione militis Passaviensis, in HARDER – ROTHE 1995 (v tisku).

WINFRIED BAUMANN – WALTER ANNUß:

- 1985 Eine Reise von Pilsen nach Regensburg (Der Bericht des böhmischen Pädagogen J. V. Sedláček [1785-1836]), *Verhandlungen d. histor. Ver. f. Oberpfalz und Regensburg* 125, s. 373-385.

TILMAN BERGER:

- 1995 Anmerkungen zur Sprache von Máchas Briefen, in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

D. BEYRAU – IVO BOCK:

- 1988 Samizdat in Osteuropa und tschechische Schreibmaschinen-Kultur, *Bohemia – Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder*, s. 280-299.

HERMANN BIEDER:

- 1988 Tschechische astrologische Anmerkungen in einem deutschen Arzneibuch des 16. Jahrhunderts, *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, s. 163-176.
- 1990 Tschechische handschriftliche Bibelfragmente des 17. Jahrhunderts in der Universitätsbibliothek Salzburg, *Anzeiger für Slavische Philologie*, s. 75-102.
- 1994 Das Salzburger Handbuch der Herrschaftsverwaltung des Grafen Jiří Adam Bořita z Martinic (Eine tschechische Handschrift des 17. Jahrhunderts), *Listy filologické*, s. 74-86.

SIGRUN BIELFELDTOVÁ:

- 1978a *Die tschechische Moderne im Frühwerk Šaldas (Zur synchronen Darstellung einer Epochenschwelle)*, München.
- 1978b Konkretisation der Konkretisation? (Zum Verhältnis von tschechischem Strukturalismus und "Rezeptionsästhetik"), *Slavistische Studien zum VIII. Internationalen Slavistenkongreß in Zagreb 1978* (= Slavistische Forschungen, 22), ed. J. Holthusen aj., Köln-Wien, s. 27-50.

IVO BOCK:

- 1989 Bohumil Hrabals Frühwerk und seine Metamorphosen in den offiziellen Ausgaben der 1960er Jahre, *Zeitschrift für Slavische Philologie*, s. 97-116.
- 1992 Jedna česká literatura? (K některým tendencím oficiální, samizdatové a exilové prózy 1969-1989), *Česká literatura*, s. 67-84.
- 1993 *Die Spaltung und ihre Folgen (Einige Tendenzen der tschechischen Literatur 1969-1989)* (= Osteuropaforschung, sv. 32), Berlin.

FRANK BOLDT:

- 1973 *Literaturwissenschaftliche Arbeiten von Prager Strukturalisten (1935-1970)* (= Postila Bohemica, sv. 4/5), Bremen.

ANTONÍN BROUSEK:

- 1984 Karel Čapek und die tschechische Phantastik, in *Science-Fiction in Osteuropa (Beiträge zur russischen, polnischen und tschechischen phantastischen Literatur)*, ed. W. Kasack, Berlin, s. 92-105.
- 1990a Jaroslav Seifert, in KASACK 1990, s. 63-80.
- 1990b Tschechische Exilliteratur, in KASACK 1990, s. 35-62.
- 1992 "To byla báseň a ne knedlíky" (Poznámky ke kulturní infrastruktuře okresního města), in *Ptáci vítají jítro zpěvem, poddůstojníci řvaním (Záznam sympózia ke stému výročí narození Karla Poláčka konaného 20.- 22. března 1992 v Rychnově nad Kněžnou)*, ed. J. Lopatka, Praha-Rychnov n. Kn., s. 141-146.
- 1995 Universum Domu na předměstí, in *Symposium "Karel Poláček a historie židovské kultury ve východních Čechách"* (Rychnov nad Kněžnou, 18.- 20. 5. 1995), Praha-Rychnov n. Kn. (v tisku).

MARKĚTA BROUSKOVÁ:

- 1975 *Der Poetismus (Die Lehrjahre der tschechischen Avantgarde und ihrer marxistischen Kritiker, (diss.), München.*

JOSEF BUJNOCH:

- 1977 Gallus Anonymus und Cosmas von Prag (Zwei Geschichtsschreiber und Zeitgenossen, in *Osteuropa in Geschichte und Gegenwart (Festschrift für Günther Stöckl zum 60. Geburtstag)*, ed. H. Lemberg, Köln aj., s. 301-315.
- 1988 Zwei Traktate des Bohuslaus Hassenstein von Lobkovicz zum Thema "De re publica", in HARDER – ROTHE 1988a, s. 157-176.

PETER BURG:

- 1985 Jan Mukařovský (*Genese und System der tschechischen strukturalen Ästhetik* (=Typoskript-Edition Hieronymus, Slavische Sprachen und Literaturen, 4), Neuried.

MIROSLAV ČERVENKA:

- 1978 *Der Bedeutungsaufbau des literarischen Werks*, ed. F. Boldt, przedml. W.-D. Stempel, München.

GERMINAL ČIVIKOV:

- 1987 *Das ästhetische Objekt (Struktur und Subjekt in der Literaturwissenschaft anhand einer Kategorie des Prager Strukturalismus)*, Tübingen.

DMITRIJ ČYŽEVSKIJ (TSCHIŽEVSKIJ):

- 1956 Das Labyrinth der Welt und das Paradies des Herzens des J. A. Comenius (Einige Stilanalysen), *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, s. 59-85.
1968 *Vergleichende Geschichte der slavischen Literaturen 1, 2*, Berlin.
1972a *Kleinere Schriften*, sv. 2, Bohemica, München.
1972b Das Labyrinth der Welt und Paradies des Herzens des J. A. Comenius – Die Thematik und die Quellen des Werkes (mit Nachtrag: Bemerkungen zur "Verfremdung" und zur "negativen Allegorie"), in ČYŽEVSKIJ 1972a, s. 92-144.
1972c Das Labyrinth der Welt und Paradies des Herzens des J. A. Comenius (Einige Stilanalysen), in ČYŽEVSKIJ 1972a; též in *Slavische Barockliteratur II*, München 1983, s. 1-24.
1972d Tschechische mittelalterliche geistliche Lyrik (Einige Fragen), in ČYŽEVSKIJ 1972a, s. 55-85.

DMITRIJ ČYŽEVSKIJ – HEINRICH GEISSLER – KLAUS SCHALLER:

- 1960 (ed.) *J. A. Comenius: Pampaedia (Lateinischer Text und deutsche Übertragung)*, Heidelberg.

DMITRIJ ČYŽEVSKIJ – KLAUS SCHALLER:

- 1973-76 (ed.) *J. A. Comenius: Ausgewählte Werke in drei Bänden*, Hildesheim.

V.-J. DIETRICH:

- 1991 *Johann Amos Comenius*, Reinbek b. Hamburg.

KAREL DIVÍŠ:

- 1983 *Kommunikative Strukturen im tschechischen Drama der 60er Jahre*, Frankfurt a.M.-Bern.
1990 Sprachformen mit analoger Modalität in Dramen von Václav Havel, in KASACK 1990, s. 81-104.

DIETRICH DONAT:

- 1970 Comenius-Studien (1. Sakrale Formeln im Schrifttum des siebzehnten Jahrhunderts), *Slavische Barockliteratur*, s. 61-72.

PETER DREWS:

- 1975 *Devětsil und Poetismus (Künstlerische Theorie und Praxis der tschechischen literarischen Avantgarde am Beispiel Vítězslav Nezval, Jaroslav Seiferts und Jiří Wolker)*, (diss. Freiburg), München.
1981 Friedrich von Spees Trutznachtigall in tschechischer Übersetzung (Zur Praxis literarischer Vermittlung im Barock), *Anzeiger für Slavische Philologie*, s. 107-118.
1982 Zur Struktur des tschechischen quantifizierenden Verses am Beispiel Jan Amos Komenskýs, in *Festschrift für Wilhelm Lettenbauer zum 75. Geburtstag*, Freiburg, s. 1-17.
1983 *Die slawische Avantgarde und der Westen (Die Programme der russischen, polnischen und tschechischen literarischen Avantgarde und ihr europäischer Kontext)*, München.
1984-85 Die Theorie des quantifizierenden Verses in den slavischen Literaturen, *Anzeiger für slavische Philologie* 15/16, s. 101-131.
1985 Das Bild der Deutschen in der tschechischen Literatur, *Sudetenland*, s. 287-296.
1986 Jaroslav Seifert in deutscher Übersetzung, *Sudetenland*, s. 239-243.
1988 Herders Dichtungen in der tschechischen Literatur, *Sudetenland*, s. 234-251.
1989a Zur Rezeption des Švejk in der Sowjetunion, in SCHAMSCHULA 1989a, s. 426-452.

- 1989b Herders Slavenkapitel und seine Aufnahme in der tschechisch-slowakischen Kulturszene, *Sudetenland*, s. 12-27.
- 1990a Herder und die Slaven (*Materialien zur Wirkungsgeschichte bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts*) (= Slavistische Beiträge, 267), München.
- 1990b Die tschechische "offizielle" Prosa seit Mitte der 70er Jahre, in KASACK 1990, s.105-119.
- 1991 Indisches in der tschechischen Literatur des 19. Jahrhunderts, in *Aspekte kultureller Integration*, ed. K. Mácha aj., München, s. 21-42.
- 1992 Die slavischen Abenteuer des Telemach (1715-1815), *Zeitschrift für slavische Philologie*, s. 231-256.
- 1993 Zur Lessing-Rezeption in der Literatur der tschechischen nationalen Wiedergeburt, *Slavistische Studien zum XI. Internationalen Slavistenkongreß in Preßburg/Bratislava 1993*, ed. K. Gutschmidt – H. Keipert – H. Rothe, Köln-Weimar-Wien, s. 71-84.

NATAŠA DRUBEK-MEYEROVÁ:

- 1995a Zářezy v rámu dveří (Metafory pisma v románu Zuzany Brabcové Daleko od stromu), *Česká literatura*, s. 215-224.
- 1995b Spuren der Melancholie in Máchas Máj, in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

KARL EIMERMACHER:

- 1975 Zum Verhältnis von formalistischer, strukturalistischer und semiotischer Analyse, in *Methodische Praxis der Literaturwissenschaft*, ed. D. Kimpel – B. Pinkerneil, Kronberg/Ts., s. 259-283.

ELISABETH VON ERDMANN-PANDŽIČOVÁ:

- 1993 Panaugia (Zur Herkunft des Begriffs bei Patricius und Comenius), *Slavistische Studien zum XI. Internationalen Slavistenkongreß in Preßburg/Bratislava 1993*, ed. K. Gutschmidt – H. Keipert – H. Rothe, Köln-Weimar-Wien, s. 113-125.

RAOUL ESHELMAN:

- 1989 Ruhe, Friede und Ordnung: Hašeks Bugulma-Erzählungen als absurde Idylle, in SCHAMSCHULA 1989a, s. 132-153.

RITA ERNA ELSE FAZLIOVÁ:

- 1980 *Studien zur Poesie V. Nezvals in den zwanziger Jahren am Beispiel der Poeme Podivuhodný kouzelník, Akrobat und Edison*, (diss.).

ERIKA FISCHER-LICHTEOVÁ:

- 1979 *Bedeutung (Probleme einer semiotischen Hermeneutik und Ästhetik)*, München (zvl. kap. II.2: Die Dialektik von Subjektivität und Objektivität in den Bedeutungen als Bedingungsfaktor des Ästhetischen – die ästhetische Theorie des Prager Strukturalismus, s. 138-152).
- 1981 Zur Konstitution ästhetischer Zeichen, in *Ästhetik und Semiotik*, ed. H. Sturm – A. Eschbach, Tübingen, s. 17-28.

VERENA FLICKOVÁ:

- 1982 *Die Möglichkeit der Gestaltung des Tragischen in der Lyrik (Dargestellt am Beispiel des tschechischen Dichters Vladimír Holan)*, Giessen.

LEONARD FORSTER:

- 1960 Comenius und die Emblematis (Ein Hinweis), *Acta Comeniana*, č. 2, str. 218-221; nová vyd.: *Zeitschrift für Slavische Philologie* 1961, s. 247-250; *Daphnis* 1977, s. 285-288.
1989 Jan Amos Komenský und Martin Opitz, *Studia comeniana et historica*, č. 38, s. 176-180.

CH. FRANKENBERG:

- 1995 *Das Bild des Deutschen in der tschechischen Prosa (Die Entwicklung von 1945 bis zum Beginn der 90er Jahre)*, (diss.), Berlin.

GERD FREIDHOF:

- 1982 Innere und äußere sprachliche Differenzierung in Hašeks Švejk und Probleme ihrer Translation ins Russische, in *Slavistische Linguistik* 1991, ed. W. Girke, München, s. 51-57.
1988 Sebastian Münsters Cosmographia und ihre tschechische Bearbeitung, in HARDER – ROTHE 1988a, s. 441-466.

MATTHIAS FREISE:

- 1995 Auf den Spuren von Karel Čapek – von "šlápěj" zu "šlápěje", *Zeitschrift für Slavistik*, č. 2 (v tisku).
1995 Báseň Jana Nerudy Dědova mísa v literárním kontextu, *Česká literatura* (v tisku).

M. GERVING:

- 1986 *Melogrammatum oder der dreifache Weg zur Vollkommenheit (Ein Beitrag zur Spiritualität des Spätmittelalters)* (= Veröffentlichungen des Collegium Carolinum 57), München.

WOLFGANG GESEMAN:

- 1983a Isaakideen (Vaculíks Axt in Händen deutscher Väter), *Welt der Slaven*, s. 24-37.
1983b Seelenfänger bei Maksim Gorkij und Ivan Klíma, *Welt der Slaven*, s. 372-382.

FRANZ ULRICH GROCHTMANN:

- 1979 *Anarchosyndikalismus, Bolschewismus und Proletkult in der Tschechoslowakei, 1918-1924 (Der Dichter Stanislav Kostka Neumann als Publizist in der tschechoslowakischen Arbeiterbewegung)*, (diss.), München.

JIRÍ GRUŠA:

- 1990 Migration und Emigration (Die Tschechen und ihre Literatur nach 1945), in KASACK 1990, s. 19-34.

JIRÍ GRUŠA – ANTONÍN BROUSEK:

- 1990 Tschechische Literatur außerhalb der Massenmedien, in KASACK 1990, s. 120-138.

PETER GRZYBEK:

- 1989 Some Remarks on the Notion of Sign in Jakobson's Semiotics and in Czech Structuralism, *Znakolog – An International Yearbook of Slavic Semiotics* 1.
1991a Zur semantischen Funktion der sprichwörtlichen Wendungen in Božena Němcová's Babička, in GUSKI 1991a, s. 81-126.
1991b Das Drama und der Dorn im Fuß (Anmerkungen zu einem Motiv in Božena Němcová's Babička), in GUSKI 1991a, s. 184-188.

HANS GÜNTHER:

- 1973 *Struktur als Prozeß (Studien zur Ästhetik und Literaturtheorie des tschechischen Strukturalismus)*, München.
- 1986a (ed.) *Zeichen und Funktion (Beiträge zur ästhetischen Konzeption Jan Mukařovskýs)*, München (= Slavistische Beiträge, sv. 197).
- 1986b Das Funktionsdilemma der Avantgarde (am Beispiel von Karel Teige und Bedřich Václavěk), in: GÜNTHER 1986a, s. 36-61.

ANDREAS GUSKI:

- 1988a Der geschundene Perun (Karel Havlíček's satirisches Versepos Die Taufe des Hl. Vladimir), in *Arbeitstreffen des Seminars für Slavistik der Ruhr-Universität Bochum anlässlich des Christianisierungsmillenniums Rußlands* (Bochumer slavistische Beiträge, 15), ed. H. Jachnow, Hagen, s. 56-73.
- 1988b Mystifikation als Textstrategie (Zum Dadaismus in Hašek's Švejk), in SETSCHKAREFF – REHDER – H. SCHMIDOVÁ 1988, s. 149-161.
- 1991a (ed.) *Zur Poetik und Rezeption von Božena Němcová's Babička*, Berlin.
- 1991b Die Welt als Schrank (Zur Semantik des Raumes in Božena Němcová's Babička), in GUSKI 1991a, s. 148-183.

HANS-BERND HARDER:

- 1981 Zentren des Humanismus in Böhmen und Mähren im 16. Jahrhundert, in *Europäische Hofkultur im 16. und 17. Jahrhundert*, ed. A. Buck, Hamburg, s. 157-162.
- 1988 Zentren des Humanismus in Böhmen und Mähren, in HARDER – ROTHE 1988a, s.21-39.

HANS-BERND HARDER – HANS ROTHE:

- 1987 (ed.) *Studien zum Humanismus in den böhmischen Ländern*, vyd. ve spolupráci s J. Kolárem a S. Wollmanem (= Schriften des Komitees der Bundesrepublik Deutschland zur Förderung der slawischen Studien), Köln-Wien.
- 1988a (ed.) *Studien zum Humanismus in den böhmischen Ländern*, vyd. ve spolupráci s J. Kolárem a S. Wollmanem (= Schriften des Komitees der Bundesrepublik Deutschland zur Förderung der slawischen Studien, sv. 11), Köln-Wien.
- 1988b (ed.) *Gattungen in den slavischen Literaturen (Festschrift für A. Rammelmeyer)*, Köln-Wien.
- 1991 (ed.) *Studien zum Humanismus in den böhmischen Ländern (Ergänzungsheft, Vorträge und Studien einer Arbeitstagung Marburg a. d. Lahn, September 1987)*, vyd. ve spolupráci s J. Kolárem a S. Wollmanem (= Schriften des Komitees der Bundesrepublik Deutschland zur Förderung der slawischen Studien, sv. 13), Köln-Wien.
- 1993 (ed.) *Studien zum Humanismus in den böhmischen Ländern III (Die Bedeutung der humanistischen Topographien und Reisebeschreibungen in der Kultur der böhmischen Länder bis zur Zeit Balbíns)*, Vyd. ve spolupráci s J. Kolárem a S. Wollmanem (=Schriften des Komitees der Bundesrepublik Deutschland zur Förderung der slawischen Studien, sv. 17), Köln-Weimar-Wien.
- 1995 (ed.) *Studien zum Humanismus in den böhmischen Ländern IV* (v tisku).

WOLFGANG HARMS:

- 1970 Wörter, Sachen und emblematische "res" im Orbis sensualium pictus des Comenius, in *Gedenkschrift für William Fourste*, ed. D. Hofmann – W. Sanders, Köln aj.

URS HEFTRICH:

- 1990 Karel Čapek's Auseinandersetzung mit Henri Bergson, *Zeitschrift für Slavische Philologie*, s. 354-387.

- 1993 Otokar Březina (*Zur Rezeption Schopenhauers und Nietzsches im tschechischen Symbolismus* (= Beiträge zur slavischen Philologie, 2), Heidelberg.

WOLFGANG HOBLAND:

- 1991 *Der Naturalismus in der tschechischen Literatur*, (diss.), München.

JARMILA HOENSCHOVÁ:

- 1990 Der französische Einfluß auf die Entwicklung des modernen tschechischen Theaters, in *Frankreich und die böhmischen Länder (Beiträge zum französischen Einfluß in Ostmitteleuropa – Vorträge der Tagungen des Collegium Carolinum in Bad Wiessee vom 28. bis 30. November 1986 und vom 20. bis 22. November 1987)*, ed. F. Seibt – M. Neumüller, München, str. 67-76.

FRANZ HOFMANN:

- 1985 Theatrum – Labyrinth – Pansophia – Panthenosia (Peripetien im Lebensdrama J.A. Komenskýs), in *Emantatio rerum humaniorum (Festschrift für K. Schaller)*, ed. F. Baumgart, Frankfurt a. M.

ANTON HÖNIG:

- 1976 *Die slawische Mythologie in der tschechischen und slowakischen Literatur*, Augsburg.

MIROSLAVA HOUSKOVÁ:

- 1980 *J. S. Machar und seine Zeit, mit besonderer Berücksichtigung der österreichischen Verhältnisse*, (diss.), Wien.

MILAN CHLUMSKÝ:

- 1981 Kann ein ästhetisches Zeichen ein Zeichen sein?, in *Zeichenkonstitution (Akten des 2. Semiotischen Kolloquiums Regensburg 1978)*, sv. 1, ed. A. Lange-Seidlová, Berlin-New York, s. 273-279.
- 1985 Une collaboration oubliée (Cercle linguistique der Prague et Pavel Eisner), *Welt der Slaven*, s. 72-76.
- 1986 Jan Mukařovský und Roland Barthes – Berührungspunkte, *Geschichte und Geschichtsschreibung der Semiotik (Fallstudien)*, ed. K. D. Dutz – P. Schmitter, Münster.

KVĚTOSLAV CHVÁTÍK:

- 1970 *Strukturalismus und Avantgarde*, München.
- 1974 Die strukturalistische Ästhetik und Poetik Jan Mukařovskýs, in MUKAŘOVSKÝ 1974, s. 287-308.
- 1981 *Tschechoslowakischer Strukturalismus (Theorie und Geschichte)*, München.
- 1983a Die ästhetische Einstellung, *Zeitschrift für Semiotik*, s. 229-242.
- 1983b Artefakt und ästhetisches Objekt, in *Kolloquium Kunst und Philosophie 2 (Das Kunstwerk)*, ed. W. Oelmüller, Paderborn, s. 35-58.
- 1984 J. Mukařovský, Husserl und Carnap, *Zeitschrift für Semiotik*, s. 421-431.
- 1985a Jan Mukařovský, Roman Jakobson und der Prager Linguistische Kreis, *Kodikas / Code*, s. 29-46.
- 1985b Struktur als Prozeß (Entwurf einer semiotischen Theorie der Kunst), *Kodikas / Code*, s. 313-327.
- 1986a Die Semiotik des literarischen Kunstwerks, in GÜNTHER 1986a, s. 1-35.

- 1986b Milan Kundera und die Krise der Sprache, in: *L'80 – Zeitschrift für Politik und Literatur*, seš. 38, s. 125-137; angl. překlad Milan Kundera and the Crisis of Language, *The Review of the Contemporary Fiction* 1989, č. 2, s. 27-36.
- 1987a *Mensch und Struktur (Kapitel aus der neostrukturellen Ästhetik und Poetik)*, Frankfurt a. M.
- 1987b Ein Meister der Postmoderne aus Prag: Bohumil Hrabal, *Literatur und Kritik* (Juni/Juli), s. 194-203.
- 1988a Intertextualität im Werk Věra Linhartová, in SETSCHKAREFF – REHDER – H. SCHMIDOVÁ 1988, s. 56-63.
- 1988b Jan Patočka: Kunst und Zeit – Kulturphilosophische Schriften, *Philosophische Rundschau*, s. 316-323.
- 1988c Contribution à la caractéristique typologique de l'oeuvre du théoricien de l'art Otakar Zich, *Études tchèques et slovaques*, s. 61-75.
- 1989 Josef Švejk und Danny Smiřický, in SCHAMSCHULA 1989a, s. 388-406; angl. verze: *Scottish Slavonic Review* 1985, s. 69-80.
- 1991 Sieben Etappen der Prager Moderne, in *Die Prager Moderne – Moderne tschechische Literatur*, ed. K. Chvatík, Frankfurt a. M.
- 1993 Das lyrische Alter (Milan Kunderas Roman *Das Leben ist anderswo*, *Russian Literature*, s. 215-230).
- 1994 *Die Fallen der Welt (Der Romancier Milan Kundera)*, München.

KVĚTOSLAV CHVATÍK – WOLFGANG SCHWARZ:

- 1990 Literatur und Kunst als historischer Prozeß – Bausteine des struktural-historischen Konzepts, *Znakolog – An International Yearbook of Slavic Semiotics*, s. 59-90; čes. překlad Literatura a umění jako historický proces (Základy strukturálně historického konceptu), *Česká literatura* 1992, s. 313-332.

REINHARD IBLER:

- 1988 *Textsemiotische Aspekte der Zyklisierung in der Lyrik: dargestellt am Beispiel ausgewählter Gedichtzyklen Karel Tomans*, (diss.) (= Typoskript-Edition Hieronymus, Slavische Sprachen und Literaturen, 17), Neuried.
- 1990 Zum Stand der tschechischen Dramen- und Theatersemiotik (I): Das zeichentheoretische Konzept Miroslav Procházkas, *Znakolog – An International Yearbook of Slavic Semiotics*, s. 149-170.
- 1991 Zum Stand der tschechischen Dramen- und Theatersemiotik (II): Ivo Osolobě – Von der Sprache des Theaters zum Theater der Sprache, *Znakolog – An International Yearbook of Slavic Semiotics*, s. 109-129.
- 1993 Entwicklung und Sujet (Versuch einer Neubestimmung des literarhistorischen Stellenwerts von Božena Němcová Babička), in *Periodisierung und Evolution* (=Wiener Slawistischer Almanach, 32), ed. W. Koschmal, Wien, s. 331-362.
- 1995a Der einsame Avantgardist (Zur Deutung von Richard Weiners Poetik Lazebník [Der Bader]), *Wiener Slawistischer Almanach* (v tisku).
- 1995b *Die Ästhetik des Unbegreiflichen in der tschechischen Literatur des Expressionismus: Karel Čapek und Richard Weiner (am Beispiel der Erzählungen Slépěj und Prázdná židle)* (v tisku).
- 1995c Elegie und Elegisches im dichterischen Schaffen Karel Hynek Máchas, in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).
- 1995d Polemika Václava Černého s Felixem Vodičkou o Babičku, in *Václav Černý – život a dílo (Materiály ze symposia, Náchod 23.- 25. března 1995)*, Praha (v tisku).

- 1995e Zur Poetik von Jaroslav Seiferts Dichtung der Mittleren Phase (Věec sonetů), in *Materialien der Internationalen Tagung "Sonett und Sonettenkranz", Ljubljana, 28.-30. červen 1995* (v tisku).

MANFRED JÄHNICHEN:

- 1967 *Zwischen Diffamierung und Wiederhall (Tschechische Poesie im deutschen Sprachgebiet 1815-1867)*, Berlin.
- 1972 *Der Weg zur Anerkennung (Tschechische Literatur im deutschen Sprachgebiet 1861-1918)*, Berlin.
- 1975 Arbeiter einer neuen Schönheit (Zur tschechischen proletarischen Poesie), in *Literaturen europäischer sozialistischer Länder*, Berlin.
- 1977 Literatur im Spannungsfeld von Verständigung und Verdächtigung (Notizen zur kulturpolitischen Situation des tschechisch-deutschen Literaturaustausches im Vormärz), in *Beiträge zur Literatur der tschechischen und slowakischen Wiedergeburt*, Leipzig, s. 56-65.
- 1985 Übersetzung im antifaschistischen Kampf (Bemerkungen zu den Übertragungen tschechischer Poesie durch F. W. Nielsen), *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity*, D 32, s. 175-184.
- 1986 Závada – Dichter der Hoffnung und Zuversicht, in V. Závada, *Die wahre Schönheit der nackten Worte*, Berlin, s. 156-167.
- 1987a Zur Qualität der Übertragung tschechischer und slowakischer Poesie in der DDR (Übersetzungsstrategie und ihre Realisierung), *Zeitschrift für Slawistik*, s. 873-882.
- 1987b Zwischenbilanz oder Tschechische Lyrik des 20. Jh. in der DDR-Rezeption, *Weimarer Beiträge*, s. 902-932.
- 1990a Karel Čapeks Begegnung mit deutscher Kultur und Politik (Anmerkungen zu drei Etappen im Wirken und Werk eines großen Humanisten), *Weimarer Beiträge*, s. 5-19.
- 1990b Bemerkungen zu Karel Čapeks Antifaschismus, *Zeitschrift für Slawistik*, s. 48-55.
- 1991 The Destruction of Myth (The Novel as Possibility for the Exploration of Human Existence – Milan Kundera), *Czechoslovak and Central European Journal*, č. 2.
- 1993 Die frühe Ján Kollár-Vermittlung und Rezeption im deutschen Sprachgebiet (Ein Beitrag zu den deutsch-slawischen Kulturbeziehungen zwischen den ausgehenden 20er und ausgehenden 60er Jahren des 19. Jh.), *Slavistische Studien zum XI. Internationalen Slavistenkongreß in Preßburg/Bratislava 1993*, ed. K. Gutschmidt – H. Keipert – H. Rothe, Köln-Weimar-Wien, s. 217-232.
- 1995a Verantwortung als Prinzip (Zum essayistischen und dramatischen Werk von Václav Havel, in *Im Dissens zur Macht, Samizdat und Exilliteratur der Länder Ostmittel- und Südosteuropas*, Berlin, s. 85-100.
- 1995b Übersetzung als Herausforderung (Zu einigen Besonderheiten der Nachdichtung tschechischer Poesie ins Deutsche im 19. und 20. Jh.), Praha (v tisku).
- 1995c Übersetzungsprobleme bei Mácha, in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

HANS ROBERT JAUBE:

- 1977 *Ästhetische Erfahrung und literarische Hermeneutik 1*, München (zvl. kap. A.8: Zur Abgrenzung der ästhetischen Erfahrung von anderen Funktionen in der Lebenswelt, s. 161-176).

HEINRICH JILEK:

- 1975 Die Wenzels- und Ludmila-Legenden des 10. und 11. Jahrhunderts (Forschungsbericht), *Zeitschrift für Ostforschung*, s. 79-148.

JAN JIROUŠEK:

- 1990a Die Rezeption französischer Kunst und Kultur bei den Tschechen im 19. und 20. Jahrhundert, in *Frankreich und die böhmischen Länder (Beiträge zum französischen Einfluß in Ostmitteleuropa – Vorträge der Tagungen des Collegium Carolinum in Bad Wiessee vom 28. bis 30. November 1986 und vom 20. bis 22. November 1987)*, ed. F. Seibt – M. Neumüller, München, s. 15-38.
- 1990b K anatomii pomlavy, *Obrys/Kontur*, č. 4, s. 20-24.
- 1993a Problematika ikonity a její význam pro výzkum vztahů mezi verbálními a obrazovými projevy, *Česká literatura*, s. 1-24.
- 1993b K problematice tzv. ne-znaku v moderním umění, *Acta Facultatis paedagogicae Universitatis ostraviensis*, sv. 133, řada U-1, Umění – Ars, Ostrava, s. 5-16.
- 1994 Proměna kódu – proměna prostředí – proměna mýtu? (K [makro]sémiotickému aspektu nového – Sacherova – překladu Švejka), *Tlumočení – překlad*, č. 19-20, s. V/277-VII/280.
- 1995a Die Versuchung: Der Faust-Diskurs in Pokoušení von Václav Havel, *Ellwanger Faust-Symposion*, 11.– 14. 8. 1994, Ellwangen-Praha (v tisku).
- 1995b Paradigma hospody v české próze 20. století (Pokus o dekonstruktivní kritiku), *Konference "Hospody a pivo v české společnosti"*, Praha, září 1994, Praha (v tisku).
- 1995c Das Bild als Motiv und Motivation (Funktionen des Visuellen in Marinka von Karel Hynek Mácha), in H. SCHMIDOVÁ 1995 (v tisku).
- 1995d Základní kategorie relací slovních a obrazových projevů (Metagenetický model), *Česká literatura* (v tisku).
- 1995e O židovských anekdotách, zvláště pak se zřetelem ke sbírce Karla Poláčka, *Symposium "Karel Poláček a historie židovské kultury ve východních Čechách"*, Rychnov nad Kněžnou, 18.– 20. 5. 1995, Praha-Rychnov n. Kn. (v tisku).

ELEONORE KAISEROVÁ – ALFONS HÖCHERL:

- 1973 *Materialien zu einer slavistischen Bibliographie (Arbeiten, der in Österreich, der Schweiz und der Bundesrepublik Deutschland tätigen Slavisten – 1963-1973)*, München.

ROBERT KALIVODA:

- 1970 *Der Marxismus und die moderne geistige Wirklichkeit*, Frankfurt a. M. (zvl. kap. Die Dialektik des Strukturalismus und die Dialektik der Ästhetik, s. 9-38).

HELENA KANYAR-BECKEROVÁ:

- 1977 *Karel Konrád und sein Roman Rozchod (Das Kriegserlebnis bei Konrád im Kontext des tschechischen Soldatenromans aus dem Ersten Weltkrieg)* (= Slavica Helvetica, sv. 11), (diss. Zürich), Bern.
- 1989 Das literarische Bild der Prager Kleinseite in hundert Jahren, in *Primi sobranie pestrých glav – Slavistische und slavenkundliche Beiträge für Peter Brang zum 65. Geburtstag* (= Slavica Helvetica, sv. 33), ed. C. Goehrke aj., Bern, s. 91-102.

VLADIMÍR KARBUSICKÝ:

- 1980 *Anfänge der historischen Überlieferung in Böhmen: ein Beitrag zum vergleichenden Studium der mittelalterlichen Sängerepen*, Köln.

WOLFGANG KASACK:

- 1990 (ed.) *Zur tschechischen Literatur 1945-1985*, Berlin.

HELMUT KEIPERT:

- 1988 Tschechisch, Griechisch, Lateinisch und Deutsch (Sprachprobleme bei Václav Písecký), in HARDER – ROTHE 1988a, s. 303-340.

A.-M. KIEBL:

- 1987 Jindřich Honzl und die tschechische Theater-Avantgarde, *Forum Modernes Theater*, s. 170-180.

JOACHIM KLEIN:

- 1985 Zur Einheitsproblematik von Jan Nerudas Prosastil (Die "Kleinseitener Geschichten" als Zyklus), *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, s. 345-363.
- 1988a Karel Čapeks satirischer Roman vom Krieg mit den Molchen in seinem Verhältnis zur Science Fiction, zur Antiutopie, zu A. Huxley und H. G. Wells, in *Slavistische Studien zum X. Internationalen Slavistenkongreß in Sofia 1988*, ed. R. Olesch – H. Rothe, Köln-Wien, s. 357-372.
- 1988b Karel Čapek als Reiseschriftsteller, *Zeitschrift für Slavische Philologie*, s. 372-392.

CHARLOTTE KLEINEOVÁ:

- 1971 *Die Novellen Vítězslav Hálek unter besonderer Berücksichtigung der Spätwerke*, (diss. Münster 1970), Meisenheim a. G.

ROLF KLOEPFER:

- 1975 *Poetik und Linguistik (Semiotische Instrumente)*, München (zvl. kap. 2.1.3: Die poetische Funktion nach den Prager Strukturalisten a kap. 2.3.5: Das Poetische in der Kommunikation).

W. KOEPEL:

- 1975 *Die Rezeption der Hegelschen Ästhetik im 20. Jahrhundert*, Bonn (zvl. kap. 6: Die Dialektik des Ästhetischen im tschechischen Strukturalismus, s. 337-376).

WALTER KOSCHMAL:

- 1989 "Himmel, Hölle, Gott und Teufel" – Zur Integration transzendentaler "Gegenwelten" bei Jaroslav Hašek, in SCHAMSCHULA 1989a, s. 188-206.
- 1993 Die slavischen Literaturen – ein alternatives Evolutionsmodell?, in *Periodisierung und Evolution* (= Wiener Slavistischer Almanach 32), ed. W. Koschmal, s. 69-88.
- 1995 Zur Dramatisierung narrativer Texte (in slavischen Literaturen), *Balagan – Slavisches Drama, Theater und Kino*, sv. 1.

PETER KOSTA:

- 1986 *Probleme der Švejk-Übersetzung in den west- und südslavischen Sprachen (Linguistische Studien zur Translation literarischer Texte)*, (diss.), München.
- 1988a Sprachspiel und Wortspiel in den Abenteuern des braven Soldaten Švejk von J. Hašek (Möglichkeiten und Grenzen der Übertragung des Polysemie-Wortspiels in den südslavischen Sprachen), in *Slavistische Studien zum X. Internationalen Slavistenkongreß in Sofia 1988*, ed. R. Olesch – H. Rothe, Köln-Wien, s. 83-96.
- 1988b Die literarische Übersetzung – eine Kunstgattung? (Zum Problem der sog. Gattungsverschiebung bei der Translation eines literarischen Textes, in HARDER – ROTHE 1988b, s. 259-282.
- 1989 Sprachwechsel, Interferenz und Sprachmischung in Hašeks Švejk als translations linguistisches Problem, in SCHAMSCHULA 1989a, s. 471-512.
- 1993 Bewertung und Konnotation in Milan Kunderas Werk als axiologisches und translationslinguistisches Problem, in *Slavistische Studien zum XI. Internationalen Slavistenkongreß in Preßburg/Bratislava 1993*, ed. K. Gutschmidt – H. Keipert – H. Rothe, Köln-Weimar-Wien, s. 247-292.

- 1995a Gliederungssignale in tschechischen umgangssprachlichen und literarischen Texten, *Zeitschrift für Slawistik*, s. 181-201.
 1995b Semiotische Überlegungen zu Máchas Máj, in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

ANTONÍN KRATOCHVIL:

- 1984 *Oheň baroka (Kavalíři páně, mystici a asketové v české barokní literatuře)*, München.
 1989 *Das böhmische Barock (Ausgewählte Kapitel aus der tschechischen Kulturgeschichte)*, München.

WALBURGA KREFTOVÁ:

- 1981 *Ikonographische Studien zur alttschechischen Alexandreis*, Amsterdam.

BIRGIT KREHLOVÁ:

- 1983 *Jan Otčenášek und sein Umgang mit dem Werk Shakespeares*, (diss.) Leipzig.
 1995 Mácha und Novalis, in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

E. KUELLING:

- 1994 Gehorchen, beten, leuchten (Jan Karafiáts Gotteswelt der Broučci), *Schweizerische Beiträge zum XI. Internationalen Slavistenkongreß in Bratislava, září 1993* (= *Slavica Helvetica*, sv. 42), Bern, s. 227-236.

HEINRICH KUNSTMANN:

- 1970 Zur auditiven Stilisierung in der modernen tschechischen Prosa (John, Hašek, Hrabal), *Die Welt der Slaven*, s. 363-387.
 1971 Rimbaud bei den Slaven I (Seine tschechische Rezeption und Tradition), *Die Welt der Slaven*, s. 228-241.
 1974a *Tschechische Erzählkunst im 20. Jahrhundert*, Köln-Wien.
 1974b Einige Bemerkungen zu Egon Hostovskýs "amerikanischer" Schaffensphase, in *Egon Hostovský (Vzpomínky, studie a dokumenty o jeho díle a osudu)*, ed. R. Šturm, Toronto, s. 106-113; čes. překlad: Několik poznámek k "americké" části tvorby Egona Hostovského, *Proměny*, 1976, č. 2, s. 36-40.
 1976 Apollinaires Zone und das polythematische Gestaltungsprinzip in der tschechischen Dichtkunst, *Die Welt der Slaven*, s. 143-159.
 1977a Zur Polemik tschechischer Surrealisten mit I. Erenburg und zum Fall A. Breton (Eine Dokumentation), *Die Welt der Slaven*, s. 316-336.
 1977b Básníkův zápas s nocí (Poznámky k básnictví Vladimíra Holana), *Proměny*, č. 1, s. 18-24.
 1978 Über den Schönheitskatalog des Hohenliedes (Einige Aspekte der französischen und tschechischen Tradition), in *Slavistische Studien zum VIII. Internationalen Slavistenkongreß in Zagreb 1978* (= *Slavistische Forschungen*, 22), ed. J. Holthusen aj., Köln-Wien, s. 265-278.

HEINRICH KUNSTMANN AJ.:

- 1973 (ed.) *Socialistický realismus* (= *Analecta slavica*, 6), Würzburg, (předmluva H.Kunstmann – G.Bouron, s. 1-6).
 1975 (ed.) *U-čtvrtletník skupiny BLOK I-III, 1936-1938* (= *Analecta slavica*, 10), Würzburg, (předmluva H. Kunstmann – G. Bouron, s. 7-13).
 1977 (ed.) *ReD (Revue svazu moderní kultury "Devětsil" – Měsíčník pro moderní kulturu, I-III, Brno 1927-1931)* (= *Analecta slavica*, 13, I-III), Würzburg, (předmluva H.Kunstmann – G.Bouron, s. 1-7).

GUDRUN LANGEROVÁ:

- 1979 *Das Märchen in der tschechischen Literatur von 1790 bis 1860 (Studien zur Entwicklungsgeschichte des Märchens als literarischer Gattung, (diss. Frankfurt a.M.), Gießen.*
- 1984 *Die Bewertung des Barock in der tschechischen und österreichischen Literaturgeschichtsschreibung des 18. Jahrhunderts, München.*
- 1991 Symbolický význam fabule u K. H. Máchy, *Zborník Matice srpske za slavistiku* 40, s. 57-69.
- 1994 Der tschechische Romantiker K. H. Mácha und das Problem der supranationalen Literaturbetrachtung, *Deutschland und der slawische Osten (Festschrift zum Gedenken an der 200. Geburtstag von J. Kollár)*, Jena, s. 21-29.

JIRÍ LEVÝ:

- 1969 *Die literarische Übersetzung (Theorie einer Kunstgattung)*, Frankfurt a. M.-Bonn (předml. W. Schamschula, s. 9-11).

MICHAL LION:

- 1977 *Der Einfluß von Jaroslav Hašeks Die Abenteuer des braven Soldaten Schwejk auf die tschechische antimilitaristische Satire der Nachkriegszeit, (diss.), Wien.*

JAN PETER LOCHER:

- 1994 Modely narativního zaměření v české a slovenské próze třicátých let 20. století, in *Schweizerische Beiträge zum XI. Internationalen Slavistenkongreß in Bratislava, září 1993 (= Slavica Helvetica, sv. 42)*, Bern, s. 237-256.

B. LUDWIG:

- 1990 *Die Lieder des Roudnický kodex als Zeugnis des geistlichen Liedschaffens der Hussitenzeit, (diss.), Leipzig.*

I. K. MAHNKEN – K.-H. POLLOK:

- 1963 *Materialien zu einer slawistischen Bibliographie (Arbeiten der in Österreich, der Schweiz und der Bundesrepublik Deutschland tätigen Slawisten (1945-1963)*, München.

FRANZ MACHILEK:

- 1988 Georgius Sibutus Daripinus und seine Bedeutung für den Humanismus in Mähren, in HARDER – ROTHE 1988a, s. 207-242.

MARGARETA MARKLOVÁ:

- 1981 *Die Verstechnik bei Josef Kainar, (diss.), Gießen.*

ANTONÍN MĚŠTAN:

- 1981 Goethe und die Tschechen, in *Goethe und die Welt der Slawen (= Schriften des Komitees der Bundesrepublik Deutschland zur Förderung der slawischen Studien, sv. 4)*, ed. H.-B. Harder – H. Rothe, Gießen, s. 74-88.
- 1983a Die Prager deutsche Literatur und die tschechische Literatur in den ersten zwei Jahrzehnten des 20. Jahrhunderts, in *Slavistische Studien zum IX. Internationalen Slavistenkongreß in Kiev 1983*, Köln-Wien, s. 339-346.
- 1983b Les Avant-garde tchèque, l'U. R. S. S. et la Pologne, in *Les Avant-gardes tchèques et slovaques dans le contexte international (Colloque Paris 27-28 mai 1978)*, ed. H. Jechová aj., Paris, s. 75-88.

- 1983c Masaryk und Dostoevskij, in *Dostoevskij und die Literatur*, ed. H. Rothe, Köln-Wien, s. 335-347.
- 1983d Die Ruthenen in der tschechischen Literatur, in *Studia Slavica in honorem viri doctissimi Olexa Horbatsch*, sv. 4, ed. G. Freidhof, München, s. 101-110.
- 1983e Literarische Anti-Utopien im 20. Jahrhundert, in *Kultur und Tradition (Festschrift für Otakar Nahodil)*, ed. K. Mácha, München, s. 203-218.
- 1984a Geschichte der tschechischen Literatur im 19. und 20. Jahrhundert, Köln-Wien.
- 1984b Masaryk und Gorkij, in *Literary Theory and Criticism (Festschrift in Honor of René Wellek)*, ed. J. P. Strelka, Frankfurt a. M. aj., s. 991-998.
- 1985a La religion et l'église chez Jan Neruda, in: *Études tchèques et slovaques*, s. 39-46.
- 1985b Elemente des Katholizismus in den Dějiny českého písemnictví Arne Nováks, in *Das Wesen des Menschen (Festschrift zum 60. Geburtstag von Karel Vrána)*, ed. K. Mácha, München, s. 257-265.
- 1985c Die erste Nietzsche-Rezeption bei den Polen und Tschechen, *Nietzsche kontrovers*, sv. 5, s. 34-54.
- 1986a Haškologie - eine neue bohemistische Disziplin?, *Zeitschrift für Slavische Philologie*, s. 446-455.
- 1986b Jaroslav Hašek et la littérature russe, *Revue des Études slaves*, s. 47-53.
- 1986c Aspekte der Interpretation des Werkes Lev Tolstoj's durch T. G. Masaryk, in *Festschrift für Wolfgang Gesemann*, ed. H.-B. Harder – H. Schaller – G. Hummel, Neuried, 2.d., s. 171-180.
- 1986d Vladimír Holan, zaum' und Velimir Chlebnikov, in *Velimir Chlebnikov 1885-1985*, ed. J. Holthusen aj., s. 269-278.
- 1987a *Česká literatura 1785-1985*, Toronto.
- 1987b Die Parallelen und Differenzen zwischen den tschechisch- und deutschschreibenden jüdischen Autoren aus Prag, in *Saggi di letteratura praghese*, ed. M. Freschi, Napoli, s. 41-53.
- 1987c Das tschechische Interesse für die polnische Literatur in den letzten zweihundert Jahren, in *Sprach- und Kulturkontakte im Polnischen (Gesammelte Aufsätze für A. de Vincenz zum 65. Geburtstag)*, ed. G. Hentschel, München, s. 517-528.
- 1987d Das Wirken des tschechischen Humanisten Jan Horák in Deutschland, in HARDER – ROTHE 1987, s. 131-140.
- 1987e Die verordnete Sprachlosigkeit (Zur Dynamik des literarischen Untergrunds, in *Krise der Moderne? (Veränderungen in Kultur, Wirtschaft und Wissenschaft)*, ed. O. Molden, Wien, s. 222-234.
- 1989a *Deutsche Muse tschechischer Autoren*, München.
- 1989b The Role of National Literature in the Prague Linguistic Circle (Czech Fiction and Roman Jakobson), in *Aspects of Modern Russian and Czech Literature*, ed. A. McMillin, Columbus-Ohio, s. 202-213.
- 1989c Zur Problematik wissenschaftlicher Korrespondenz (Am Beispiel des Briefwechsels P. J. Šafaříks), in *Brief und Briefwechsel in Mittel- und Osteuropa im 18. und 19. Jahrhundert*, ed. A. Dutu aj., Essen, s. 203- 212.
- 1989d Realien und Pseudorealien in Hašeks Švejk, in SCHAMSCHULA 1989a, s. 234-270.
- 1990a Die Darstellung der tschechischen Literatur nach 1945 in der Tschechoslowakei und im Ausland, in KASACK 1990, s. 9-18.
- 1990b Der Renouveau catholique in den böhmischen Ländern, in *Frankreich und die böhmischen Länder (Beiträge zum französischen Einfluß in Ostmitteleuropa – Vorträge der Tagungen des Collegium Carolinum in Bad Wiessee vom 28. bis 30. November 1986 und vom 20. bis 22. November 1987)*, ed. F. Seibt – M. Neumüller, München, s. 39-47.

- 1994 Zur Rezeption der tschechischen Literatur im deutschen Sprachraum nach 1945, in *Res Slavica (Festschrift für H. Rothe zum 65. Geburtstag)*, ed. P. Thiergen – L. Adolph, Paderborn aj., s. 587-595.

ANTONÍN MĚŠTAN – VĚRA MĚŠTANOVÁ:

- 1988 Wörterbuch zu Karel Hynek Mácha: *Máj*, Köln-Wien.

HOLT MEYER:

- 1995a Máchova narativní síla a fantastický žánr v literatuře gotického románu a romantismu (K sémiotickému přístupu bez vlivologie, motivologie a typologie), *Česká literatura*, s. 167-191.
- 1995b "Nikdy víc mně neporozumíte" (Pout' krkonošská, die Apophatik und das Prinzip Mönchtum), in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).
- 1995c "...meines eignen Gottes Trümmer" (K. H. Mácha und die romantische Zerstückelung der Allegorie), in *Allegorie zwischen Bedeutung und Materialität*, München (v tisku).

P. VON MORSTEIN:

- 1989 Eternal Return and The Unbearable Lightness of Being, *The Review of Contemporary Fiction*, č. 2, s. 65-78.
- 1990 Creative Passion in Milan Kundera's The Unbearable Lightness of Being, *Analecta Husserliana* 28.

JAN MUKAŘOVSKÝ:

- 1967 *Kapitel aus der Poetik*, přel. W. Schamschula, Frankfurt a. M.
- 1971 *Kapitel aus der Ästhetik*, přel. W. Schamschula, Frankfurt a. M.
- 1974 *Studien zur strukturalistischen Ästhetik und Poetik*, ed. K. Chvatík, přel. H. Grönebaum a G. Riffová, München.
- 1986 *Schriften zur Ästhetik, Kunsttheorie und Poetik*, ed. a přel. H. Siegel, úvod M. Sedmidubský, doslov T. G. Winner, Tübingen.

VLADIMÍR MÜLLER:

- 1978 *Der Poetismus (Das Programm und die Hauptverfahren der tschechischen literarischen Avantgarde der 20er Jahre)*, (diss. Marburg), München.

S. MÜLLER-SCHAFFNER:

- 1989 Hašek und Rasser (Zur Rezeption Hašeks in der Schweiz), in SCHAMSCHULA 1989a, s. 513-529.

W. NEUBER:

- 1986 Bohuslav Lobkovicz von Hassenstein (Zum Problem von Reiserezeption und humanistischer Bildung), in *Die österreichische Literatur (Ihr Profil von den Anfängen im Mittelalter bis ins 18. Jahrhundert)*, ed. H. Zeman, Graz, s. 833-844.

OLGA NEVERŠILOVÁ:

- 1978 Gedichte der Zeitnot: Zur Zeit-Raum-Gestaltung der romantischen Ballade (am Beispiel von K. J. Erben), in *Schweizerische Beiträge zum VIII. Internationalen Slavistenkongreß in Zagreb und Ljubljana*, ed. P. Brang, Bern, s. 165-172.
- 1983 "Na ústech podzemního pramene mám účast stinnou" (K Holanovu pojetí poezie), in *Schweizerische Beiträge zum IX. Internationalen Slavistenkongreß in Kiev, září 1983*, ed. P. Brang aj. (= *Slavica Helvetica*, sv. 22), Bern, s. 133-147.

- 1988 Drei Lucien (Zum Bedeutungsaufbau der literarischen Figur), in *Schweizerische Beiträge zum X. Internationalen Slavistenkongreß in Sofia, září 1988* (= Slavica Helvetica, sv. 29), Bern aj., s. 283-302.
- 1994 Básně v próze (K intertextuálnosti narativní epiky), in *Schweizerische Beiträge zum XI. Internationalen Slavistenkongreß in Bratislava, září 1993* (= Slavica Helvetica, sv. 42), Bern, s. 287-302.

EVA NITSCHOVÁ:

- 1979 *Thema und Anweisungsstruktur im Text (Mit einer Analyse des ersten Abschnittes aus Noc s Hamletem von Vladimír Holan)* (= Slavistische Beiträge, sv. 131), (diss. 1978), München.

REINHOLD OLESCH – HANS ROTHE:

- 1989 (ed.) *Biblia slavica I.2: Kuttenger Bibel – Kutnohorská bible (Text- und Kommentarband, Paderborn aj.*

HEINZ POHRT AJ.:

- 1968 *Bibliographie slawistischer Publikationen aus der DDR (1946-1967)*, Berlin.
- 1979a *Bibliographie slawistischer Publikationen aus der DDR (1968-1972)*, Berlin.
- 1979b *Bibliographie slawistischer Publikationen aus der DDR (1973-1977)*, Berlin.
- 1983 *Bibliographie slawistischer Publikationen aus der DDR (1978-1981)*, Berlin.
- 1989 *Bibliographie slawistischer Publikationen aus der DDR (1982-1986)*, Berlin.

JOHANNA POSSETOVÁ:

- 1991 *Česká samizdatová periodika 1968-1989*, (dipl. Wien), Brno.

O. POŠTŮLKOVÁ:

- 1988 *Božena Němcová's Babička als biedermeierliche Idylle* (= Marburger Abhandlungen zur Geschichte und Kultur Osteuropas, sv. 27), (diss.), Gießen.

WILFRIED POTTHOFF:

- 1977 Barock bei den Slaven, in *Enzyklopädie des Märchens (Handwörterbuch zur historischen und vergleichenden Erzählforschung)*, sv. 1., sl. 1269-1280.
- 1988 Volkstumsromantik und ethnographische Prosa in der polnischen und tschechischen Literatur der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts, in *Slavistische Studien zum X. Internationalen Slavistenkongreß in Sofia 1988*, ed. R. Olesch – H. Rothe, Köln-Wien, s. 449-460.

GISELA RIFF-EIMERMACHEROVÁ:

- 1989 Švejk und Anti-Švejk (Ein Beitrag zur literarischen Rezeption innerhalb der tschechoslowakischen Weltkriegsprosa – bis 1938), in SCHAMSCHULA 1989a, s. 154-165.
- 1990 Jaroslav Hašek in drei Armeen, in *Czech Studies*, ed. M. Grygar, Amsterdam-Atlanta, s. 113-125.

PETER RICHTER:

- 1973 *Studien zur Geschichte des Sonetts in der tschechischen Literatur von den Anfängen bis zur Romantik*, (diss.), Wiesbaden.
- 1980 Der Realismus in der tschechischen Literatur, in *Neues Handbuch der Literaturwissenschaft (Bd. 17, Europäischer Realismus)*, Wiesbaden, s. 343-368.
- 1988 Grillparzers Der arme Spielmann und Mácha's Marinka, in *Festschrift für Alfred Rammelmeyer*, Köln-Wien, s. 541-569.

- 1989 Zur Komposition der Dějiny strany mírného pokroku v mezích zákona, in SCHAMSCHULA 1989a, s. 154-163.
- 1995 Ernst Jandl: Z cizoty a Václav Havel: Largo desolato (Srovnání dvou divadelních her), *Divadelní revue*, č. 1, s. 53-60.

GERMAN RITZ:

- 1992 Hrabals und Konwickis Groteske des Spätsozialismus (Oder die Befreiung von der Politik, in *WAS 69 (Literatur und Politik in Polen)*, s. 93-103.
- 1993 Mitteleuropa und die Postmoderne (Zu einem Kulturphänomen am Ausgang des realen Sozialismus in der polnischen und tschechischen Literatur, in *Neue Literatur (Zeitschrift für Querverbindungen)*, s. 97-114.
- 1994 Die Groteske im späten Sozialismus (Eine Erscheinung der slavischen Postmoderne, in *Schweizerische Beiträge zum XI. Internationalen Slavistenkongress in Bratislava, září 1993* (= *Slavica Helvetica*, sv. 42), Bern, s. 323-340.

HUBERT RÖSEL:

- 1973 J. A. Comenius, seine Sprache und die Arbeit an einem Comenius-Wörterbuch, *Studia Comeniana*, s. 9-18.
- 1978 Zur Konstruktion des Accusativus cum infinitivo in den tschechischen Schriften des J. A. Comenius, in *Slavistische Studien zum VIII. Internationalen Slavistenkongress in Zagreb 1978* (= *Slavistische Forschungen*, 22), ed. J. Holthausen aj., Köln-Wien, s. 435-439.
- 1981a Grundsätzliches zur Sprache des J. A. Comenius, in *Colloquium Slavicum Basiliense*, Bern aj. 1981, s. 601- 626.
- 1981b Wörterbuch zu den tschechischen Schriften des J. A. Comenius (Bericht des Verfassers), *Semantische Hefte*, č. 1, s. 197-199.
- 1981c Johann Wolfgang von Goethe und Böhmen, in *Goethe und die Welt der Slawen* (=Schriften des Komitees der Bundesrepublik Deutschland zur Förderung der slawischen Studien, sv. 4), ed. H.-B. Harder – H. Rothe, Gießen, s. 74-88.
- 1982a Wörterbuch zu den tschechischen Schriften des J. A. Comenius, Münster.
- 1982b Grenzlandschaften (Sujets dichterischer Gestaltung bei Alois Jirásek und Maximilian Schmidt), in *Festschrift für Wilhelm Lettenbauer zum 75. Geburtstag*, Freiburg, s. 179-191.

HELLMUTH ROSENFELD:

- 1981a Der alttschechische Tkadleček in neuer Sicht (Ackermann-Vorlage, Waldenserallégorie oder höfische Dichtung?), *Die Welt der Slaven*, s. 357-379.
- 1981b Johannes de Šitboř, der Tkadleček und die beiden Ackermannfassungen von 1370 und 1401, *Welt der Slaven*, s. 102-125.

SUSANNA ROTHOVÁ:

- 1981 Les Palabreurs de Bohumil Hrabal (Continuité ou rupture dans l'évolution littéraire?, *Études tchèques et slovaques*, Paris, s. 63-81.
- 1982 Solitude et oubli (A propos d'Une trop bruyante solitude de Bohumil Hrabal), *Études tchèques et slovaques*, Paris, s. 7-17; čes. překlad in *Hrabaliana (Sborník prací k 75. narozeninám Bohumila Hrabala)*, Praha 1990, s. 75-80.
- 1983 Mrtvomat (Montáž – die erste literarische Collage Bohumil Hrabals), in *Schweizerische Beiträge zum IX. Internationalen Slavistenkongress in Kiev, září 1983*, ed. P. Brang aj. (= *Slavica Helvetica*, sv. 22), Bern, s. 193-218.

- 1986a *Laute Einsamkeit und bitteres Glück (Zur poetischen Welt von Bohumil Hrabals Prosa)*, (= Slavica Helvetica, sv. 25), Bern; čes. překlad: *Hlučná samota a hlučné štěstí Bohumila Hrabala*, Praha 1995.
- 1986b Les avant-gardes tchèque et slovaque ou Le sens du comparatisme dans le domaine slave, *Études tchèques et slovaques*, Paris, s. 39-45.
- 1986c Le brave soldat Chvéik et le baron de Münchhausen, *Revue des Etudes Slaves*, s. 109-117.
- 1986d Milan Kunderas Grenzen (das künstlerische Universum des tschechischen Dichters), *Neue Zürcher Zeitung* (Literatur und Kunst, 17./18. 5.); čes. překlad: *150 000 slov*, Köln 1987.
- 1986e In seiner Heimat totgeschwiegen (Zum 100. Geburtstag von Jaroslav Durych), *Neue Zürcher Zeitung* 12. 2.; čes. překlad: *150 000 slov*, Köln 1987.
- 1987a Un poète, son temps et sa ville: Bohumil Hrabal, *Critique*, s. 483-484; dále *Arc Voltaic*, 1989, s. 20-22.
- 1987b "Der heilige Hašek, mein erstgeborener Sohn" (Überlegungen zum Verhältnis Hrabal-Hašek), in *Danslessen van Bohumil Hrabal*, ed. M. Grygar – G. Allemanová, Amsterdam, s. 49-65.
- 1988 Božena Němcová als Mythos und Symbol, in *Schweizerische Beiträge zum X. Internationalen Slavistenkongreß in Sofia, září 1988* (= Slavica Helvetica, sv. 29), Bern aj., s. 357-378; čes. překlad: *Kritický sborník* 1992, č. 1, s. 29-40.
- 1989a (ed.) *Homage à Hrabal*, Frankfurt a. M.
- 1989b Kafkaesker Hrabal?, in *Primi sobranie pestrich glav. Slavistische und slavenkundliche Beiträge für Peter Brang zum 65. Geburtstag* (= Slavica Helvetica, sv. 33), ed. C. Goehrke aj., Bern, s. 317-325; čes. překl: *Kritický sborník* 1991, č. 3, s. 38-48.
- 1990 "La traduction est belle seulement si elle est fidèle" (A propos de la Plaisanterie de Milan Kundera, *Études tchèques et slovaques*, Paris, s. 63-79.
- 1991a Heimat und Fremde in den Briefen Božena Němcová, in GUSKI 1991a, s. 189-211.
- 1991b Božena Němcová und Babicka im Urteil tschechischer Gegenwartsautoren (Ergebnisse einer Umfrage), in GUSKI 1991a, s. 260-320.
- 1992 The Reception of Bohumil Hrabal in Czechoslovakia and in the "West", *Czechoslovak and Central European Journal*, Vol. 11/1, s. 66-72.
- 1995 Božena Němcová, in *Prager Frauen (Neun Lebensbilder)*, ed. A. Wagnerová, (= Frei und Frau, 3).

HANS ROTHE:

- 1988a Enea Silvio de'Piccolomini über Böhmen, in HARDER – ROTHE 1988a, s. 141-156.
- 1988b Über Klangmotive als innere Form, in SETSCHKAREFF – REHDER – SCHMIDOVÁ 1988, s. 340-350.
- 1988c Shakespeare in französischem und deutschem Gewande bei Polen, Russen und Tschechen, in *Das Shakespeare-Bild in Europa zwischen Aufklärung und Romantik* (= Jahrbuch für Internationale Germanistik, řada A, sv. 22), Bern, s. 262-282.
- 1991 Über die kritische Ausgabe der Historia Bohemica des Enea Silvio de'Piccolomini, in HARDER – ROTHE 1991, s. 29-48.
- 1992 Das Slavenkloster in der Prager Neustadt bis zum Jahre 1419 (Darstellung und Erklärung der Quellen, 1. Teil), *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas*, s. 1-26, 161-177.
- 1993 Die Bohemia docta des Bohuslav Balbín, in HARDER – ROTHE 1993, s. 299-315.

HANS ROTHE – FRIEDRICH SCHOLZ:

- 1993 (ed.) *Die alttschechische Dresdener Bibel*, Paderborn aj.

CHRISTA ROTHMEIEROVÁ (DO ROKU 1988 HANSEN-LÓVEOVÁ):

- 1975 *Die tschechische Avantgarde-Kunst der zwanziger Jahre (Der Poetismus)*, (diss.), Wien.
- 1979 Die Wurzeln des tschechischen Surrealismus (Vítězslav Nezval), *Wiener Slawistischer Almanach*, sv. 4, s. 313-377.
- 1982 Variationen zu Vítězslav Nezvals Gedicht Smuteční hrana za Otokara Březinu, *Wiener Slawistischer Almanach*, sv. 10, s. 365-386.
- 1987 Tschechische Avantgarde zwischen Innovation und Tradition, in *The Slavic Literatures and Modernism (A Nobel Symposium 1985, Stockholm)*, ed. N. Å. Nilsson, s. 189-202.
- 1992 Der Prager Surrealismus der dreißiger Jahre, *Literatur und Kritik*, č. 263-264, s. 56n.
- 1993 Jakub Deml, der Sprachmagier aus Mähren, in *J. Deml – Unheilige Visionen aus Tasov (Prosa, Dichtungen)*, ed. a přel. Ch. Rothmeierová, Klagenfurt, s. 162-179.
- 1995a Die entzauberte Idylle (Das Wienbild in der tschechischen Literatur seit Mitte des 19. Jhs. bis in die Gegenwart), in *Wien als Magnet? (Schriftsteller aus Ost-, Ostmittel- und Südosteuropa über die Stadt Sammelband der Österreichischen Akademie der Wissenschaften)*, Wien (v tisku).
- 1995b Pivo versus víno (O jednom háklivém problému česko-rakouské vzájemnosti), *Tvar*, č. 12.

THOMAS ROTHCHILD:

- 1973 Onkel Jaroš und die Produktionsverhältnisse (Bemerkungen zum Theater des Absurden in Polen und der Tschechoslowakei), *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*, s. 99-116.

PETER SACHER:

- 1990 Der Aufbruch der tschechischen Literatur ins 20. Jahrhundert, doslov in *Tschechische Erzähler des 19. und des 20. Jahrhunderts*, ed. P. Sacher, Zürich, s. 501-573.
- 1993 Ich ist ein anderer (Ein kurzer Versuch über den absurden Philosophen Ladislav Klíma), doslov in *L. Klíma: Postmortaliën*, Berlin, s. 373-392.
- 1996 *Prager Passanten. Zur Entstehung und Entwicklung der Prager Moderne*, München (v tisku).

MILOŠ SEDMIDUBSKÝ:

- 1981 Ästhetische Funktion, semantische Geste und der Wirklichkeitsbezug des ästhetischen Zeichens, in *Zeichenkonstitution (Akten des 2. Semiotischen Kolloquiums Regensburg 1978)*, sv. 1, ed. A. Lange-Seidl, Berlin-New York, s. 267-273.
- 1982 Literary Evolution as a Communicative Process (Reflections on the Foundation of Literary History in Communication Theory), in *The Structure of the Literary Process*, ed. P. Steiner – M. Červenka – R. Vroon, Amsterdam-Philadelphia, s. 483-502.
- 1985 Tschechische Literatur zwischen nationaler Romantik, Weltschmerz und Biedermeier (s dodatkem: Slovenská literatúra medzi tschecho-slovenskými jednotnými mýtami a messianickými antymýtami), in *Europäische Romantik III (= Neues Handbuch der Literaturwissenschaft, sv. 16)*, ed. N. Altenhofer – A. Estermann, Wiesbaden, s. 463-486.
- 1986a Zu J. Mukařovskýs Rezeption und Wirkung in der deutschen Literaturwissenschaft, úvod in MUKAŘOVSKÝ 1986, s. VII-XX.
- 1986b Bibliographie zur Rezeption J. Mukařovskýs im westlichen Kontext, in GÜNTHER 1986a, s. 180-207.
- 1988a Jan Nerudas Kleinseitner Geschichten als Antiidylle (Zur Geschichte des Idyllischen in der tschechischen Literatur), in STESCHKAREFF – REHDER – SCHMIDOVÁ 1988, s. 412-428.

- 1988b *Die Struktur der tschechischen Lyrik zu Beginn des 20. Jahrhunderts (Untersuchungen zum lyrischen Frühwerk von K. Toman, F. Šrámek und F. Gellner, (diss. Konstanz), München.*
- 1991 Das Idyllische im Spannungsfeld zwischen Kultur und Natur: B. Němcová's Babička, in GUSKI 1991a, s. 27-79.
- 1995 Vytváření idyl v české avantgardě (J. Wolker: Svatý kopeček), *Česká literatura*, s. 192-214.

MILOŠ SEDMIDUBSKÝ – WALTER KROLL:

- 1980 Bibliographie zum tschechischen und slowakischen literaturwissenschaftlichen Strukturalismus, in *Language, Literature and Meaning II (Current Trends in Literary Research)*, ed. J. Odmark, Amsterdam, s. 457-524.

ILSE SEEHASEOVÁ:

- 1974 *Tschechische Beiträge zur marxistischen Literaturbetrachtung 1918-1938*, (diss.), Leipzig.
- 1984 Der tschechische Genretyp "pásmo" und sein internationales Entstehungsgefüge, *Zeitschrift für Slavistik*, s. 407-416.
- 1990 K. Čapeks Umgang mit Huxleys Brave New World, *Zeitschrift für Slavistik*, s. 56-65.
- 1993 Zum Autorensujet in Komenskýs Labyrinth světa a ráj srdce, in *Slavistische Studien zum XI. Internationalen Slavistenkongress in Preßburg/Bratislava 1993*, ed. K. Gutschmidt – H. Keipert – H. Rothe, Köln-Weimar-Wien, s. 525-538.

K.-D. SEEMANN – F. SIEGMANN:

- 1965 *Bibliographie der slavistischen Arbeiten aus den deutschsprachigen Fachzeitschriften 1876-1963*, Berlin-Wiesbaden.

FERDINAND SEIBT:

- 1982 Wenzelslegenden, in *Bohemia – Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder*, s. 249-276; čes. překlad: *Český časopis historický* 1990, s. 801-823.
- 1988a Gab es einen böhmischen Frühhumanismus?, in HARDER – ROTHE 1988a, s. 1-21.

VSEVOLOD SETSCHKAREFF – PETER REHDER – HERTA SCHMIDOVÁ:

- 1988 (ed.) *Ars Philologica Slavica (Festschrift für Heinrich Kunstmann)*, München.

FRANZ SCHÄFER:

- 1988 "Jižt' nesluší tajiti" (Neuentdeckte geistliche Kontrafakturen tschechischer Liebeslieder aus der Zeit der Renaissance), in *Slavistische Studien zum X. Internationalen Slavistenkongress in Sofia 1988*, ed. R. Olesch – H. Rothe, Köln-Wien, s. 505-520.

GÜNTHER SCHALICH:

- 1970 *Expressive sprachliche Mittel im modernen tschechischen Lustspiel*, (diss. Heidelberg), München.
- 1978 Zur eindimensionalen Charakterisierung bei Jaroslav Hašek, *Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen*, 215, s. 122-128.

KLAUS SCHALLER:

- 1986 Comeniusforschung in der Bundesrepublik Deutschland, *Studia comeniana et historica*, č. 32, s. 124-133.

WALTER SCHAMSCHULA:

- 1973 *Die Anfänge der tschechischen Erneuerung und das deutsche Geistesleben (1740-1800)*, München.
- 1977 Einige Quellen der älteren tschechischen religiösen Dichtung, in *Ost und West* (=Frankfurter Abhandlungen zur Slavistik, sv. 24), ed. A. Rammelmeyer – G.Giesemann, Wiesbaden, sv. 2, s. 159-175.
- 1978a The Place of the Old Czech Masticár Fragments within the Central European Easter Plays, in *American Contributions to the Eight International Congress of Slavists, Zagreb and Ljubljana 1978* (Vol. 2 – Literature), s. 678-690.
- 1978b Sporck-Studien, *Welt der Slaven*, s. 257-267.
- 1979a Die tschechischen Josephinisten in Dichtung und Philologie, in *Die österreichische Literatur (Ihr Profil an der Wende vom 18. zum 19. Jahrhundert – 1750-1830)*, ed. H. Zeman, Graz, s. 545-562.
- 1979b Mukařovský (1891-1975), in *Klassiker der Literaturtheorie von Boileau bis Barthes*, ed. H. Turk, München, s. 238-250.
- 1980a Das Bild der Deutschen in der tschechischen Erzählkunst bis 1939, in *Deutsch-tschechische Beziehungen in der Schulliteratur und im populären Gedichtsbild*, ed. H. Lemberg – F. Seibt, s. 31-41.
- 1980b Václav Havel (Between the Theater of the Absurd and Engaged Theater), in *Fiction and Drama in Eastern and Southeastern Europe*, ed. H. Birnbaum – T. Eakman, Columbus-Ohio (= UCLA Slavic Studies, 1), s. 337-348.
- 1982a The Contemporary Czech Historical Novel and Its Political Inspiration, in *East European Literature (Selected Papers from the Second World Congress for Soviet and East European Studies, Garmisch-Partenkirchen Sept. 30 – Oct. 4, 1980)*, ed. E.Bristolová, Berkeley, s. 57-67.
- 1982b Aspekte des Biedermeier in der tschechischen Literatur, in *Die österreichische Literatur (Ihr Profil im 19. Jahrhundert – 1830-1880)*, ed. H. Zeman, Graz, s. 107-124.
- 1983 Zur Genese der alttschechischen Ständesatire der Königrätzer Handschrift, in *Studia Slavica in honorem viri doctissimi Olexa Horbatsch* (sv. 4: Beiträge zur west- und südslavischen Philologie), München, s. 129-141.
- 1986a Die Literatur der Tschechen im Habsburgerreich + Die Böhmisches Chronik des Václav Hájek z Libočan und ihre Rezeption durch die österreichische Literatur, in *Die österreichische Literatur (Ihr Profil von den Anfängen im Mittelalter bis ins 18. Jahrhundert)*, ed. H. Zeman, Graz, s. 767-779, 851-863.
- 1986b Götter, Musen und Prosodie (Vojtěch Nejedlýs Antwort auf Jungmanns Verteidigung der quantifizierenden Metrik), in *Festschrift für Wolfgang Gesemann*, ed. H.-B. Harder – H. Schaller – G. Hummel, Neuried, 2. d., s. 325-335.
- 1987a Josef Kajetán Tyl's Kde domov můj (The Czech National Anthem and its Sources), in *Language-Literature-Linguistics (In Honor of F. G. Whitfield)*, ed. M. S. Flier – S. Karlinski, Berkeley, s. 212-218.
- 1987b F. J. Rubeš und die frühe Mácha-Rezeption, *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, s. 141-153.
- 1988a Alttschechische Dichtung zwischen weltlicher und geistlicher Interpretation (Der Schwank vom Fuchs und vom Krug), in *Gesellschaftsgeschichte (Festschrift für Karl Bosl)*, ed. F. Seibt, München, sv. 1, s. 52-62.
- 1988b Hájek von Libočans Kronika česká und ihre Übersetzung, in HARDER – ROTHE 1988a, s. 177-195.
- 1988c Die Entwicklung der kleinen lyrischen Gattungen in der neueren tschechischen Literatur bis Vrchlický, in HARDER – ROTHE 1988b, s. 571-614.
- 1988d Anmerkungen zur Darstellung Amerikas durch tschechische Dichter, in SETSCHKAREFF – REHDER – SCHMIDOVÁ 1988, s. 351-364.

- 1989a (ed.) *Jaroslav Hašek 1883-1983 (Proceedings of the international Hašek-Symposium, Bamberg, June 24-27, 1983)*, Frankfurt a. M. aj.
- 1989b Dreimal Švejk – Zur Entwicklung seines Typus, in *SCHAMSCHULA* 1989a, s. 288-304.
- 1990 *Geschichte der tschechischen Literatur (Bd. 1: Von den Anfängen bis zur Aufklärungszeit)*, Köln-Wien.
- 1994 Máchas Máj und das Buch Hiob, in *Res Slavica (Festschrift für H. Rothe zum 65. Geburtstag)*, ed. P. Thiergen – L. Adolph, Paderborn aj., s. 601-614.
- H. SCHLEGEL:
- 1983 *Vergangenheit als zeitgenössischer Gegenstand (untersucht am tschechischen Roman der 70er Jahre)*, (diss.), Leipzig.
- 1986 Versuch eines Vergleichs von Neruda und Heine, *Zeitschrift für Slavistik*, s. 487-492.
- ALOIS SCHMAUS – PETER SACHER:
- 1992 Die Tschechische Literatur, in *Kindlers Neues Literatur Lexikon*, ed. W. Jens, sv.20 ("Essays, Register"), s. 430-443.
- HERTA SCHMIDOVÁ:
- 1970 Zum Begriff der ästhetischen Konkretisation im tschechischen Strukturalismus, *Sprache im technischen Zeitalter*, s. 290-318.
- 1973 *Strukturalistische Dramentheorie*, Kronberg/Ts.
- 1975 Entwicklungsschritte zu einer modernen Dramentheorie im russischen Formalismus und im tschechischen Strukturalismus, in *Moderne Dramentheorie*, ed. A. Van Kersteren – H. Schmidová, Kronberg/Ts., s. 7-40.
- 1976a Anthropologische Konstanten und literarische Struktur, in *Maurice Merleau-Ponty und das Problem der Struktur in den Sozialwissenschaften*, ed. R. Grathoff – W. Sprandel, Stuttgart, s. 36-60.
- 1976b Aspekte und Probleme der ästhetischen Funktion im tschechischen Strukturalismus, in *Sound, Sign and Meaning*, ed. L. Matějka, Ann Arbor, s. 386-424.
- 1977 *Der ästhetische Inhalt (Zur semantischen Funktion poetischer Verfahren)*, Lisse.
- 1979 Vom absurden Theater zum Theater des Appells (Václav Havels Entwicklung in den siebziger Jahren), *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*, č. 35, s. 118-131.
- 1982a Der Funktionsbegriff des tschechischen Strukturalismus in der Theorie und in der literaturwissenschaftlichen Analyse am Beispiel von Havels *Horský hotel*, in *The Structure of the Literary Process*, ed. P. Steiner – M. Červenka – R. Vroon, Amsterdam-Philadelphia, s. 455-481.
- 1982b Die "semantische Geste" als Schlüsselbegriff des Prager literaturwissenschaftlichen Strukturalismus, in *Schwerpunkte der Literaturwissenschaft außerhalb des deutschen Sprachraums* (= *Amsterdamer Beiträge zur neueren Germanistik*, sv. 15), ed. E. Ibsch, Amsterdam, s. 209-259.
- 1982c Vítězslav Hálek: "Lesy mlčí, podřimují...", in *Europa – Lyrik, 1775 – heute (Gedichte und Interpretationen)*, ed. K. Lüdemann, Paderborn aj. s. 256-271.
- 1986a "Zwei zu eins" (Eine charakteristische Dialogkonstellation im absurden Theater), *Forum Modernes Theater*, s. 141-165.
- 1986b Der Aphorismus als literarische Gattung am Beispiel der deutschen und tschechischen Aphorismen von Gabriel Laub, *Wiener Slawistischer Almanach*, sv. 17, 237-283.
- 1989a Die Entwicklung des modernen Theaters aus der Sicht der tschechoslovakischen Theatersemiotik, in *Semiotik (Interdisziplinäre und historische Aspekte)*, ed. U. L. Figge, sv. 2, Bochum, s. 351-390.

- 1989b Das "Drei-Phasen-Modell" des tschechischen literaturwissenschaftlichen Strukturalismus, in *Issues in Slavic Literary and Cultural Theory (Studien zur Literatur- und Kulturtheorie in Osteuropa)*, ed. K. Eimermacher – P. Grzybek – G. Witte, Bochum, s. 107-152; čes. překlad: "Trifázový model" českého literárněvědného strukturalismu, *Česká literatura* 1991, s. 193-219.
- 1990a Die Rolle des dramatischen Helden in Václav Havels *Largo desolato*, in *Semantic Analysis of Literary Texts*, ed. E. De Haard aj., Amsterdam, s. 425-442.
- 1990b Die tschechische Theateravantgarde und die Tradition des Maskentheaters (Voskovec und Werichs Lumpenballade), in *Unconventional Conventions in Theatre Texts*, ed. G. Ahrends – H.-J. Diller, Tübingen, s. 95-124.
- 1991a Die entwicklungsgeschichtlichen Ideen Jan Mukařovskýs und Michail Bachtins, in *Modelle des literarischen Strukturwandels*, ed. M. Titzmann, Tübingen, s. 315-346.
- 1991b Havels Dramen der achtziger Jahre im Kontext seines Gesamtwerks. Ein Versuch, die Wahrheit zu spielen, *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*, č. 82, s. 89-113.
- 1995a (ed.) *Kapitel zur Poetik K. H. Máchas (Akten des Potsdamer Mácha-Symposiums, 21.-22. Januar 1995)*, Potsdam-Praha (v tisku).
- 1995b *Torso a tajemství Máchova díla in der Geschichte der Literaturwissenschaft*, in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

REGULA SCHMIDOVÁ:

- 1975 *Ludvík Aškenazy (Studien zu seinem Prosawerk)* (= Europäische Hochschulschriften XVI, 7), (diss.), Frankfurt a. M.

WOLF SCHMID:

- 1976 Formästhetische Inhaltsauffassungen im slavischen Funktionalismus, in *Sound, Sign and Meaning*, ed. L. Matějka, Ann Arbor, s. 320-350.
- 1977 *Der ästhetische Inhalt (Zur semantischen Funktion poetischer Verfahren)*, Lisse (zvl. kap. 3.2: "Semantische Geste" und "ästhetisches Objekt" im tschechoslowakischen Strukturalismus, s. 24-32).
- 1980 Význam teoretického myšlení Jana Mukařovského pro západní literární vědu, in *Vozmi na radost' (To honour Jeanne van der Eng-Liedmeier)*, Amsterdam, s. 303-309.
- 1994 Jak si nakouřil pan Vorel pěnovku (Událostnost v Nerudových Povědkách malostranských, *Česká literatura*, s. 570-583).

G. SCHOLZ:

- 1980 Semiotik und Ästhetik – Von der Prozessualität des Ästhetischen (Einige vergleichende Bemerkungen zum Text als semiotisches und ästhetisches Phänomen), in *Literatursemiotik I*, ed. A. Eschbach – W. Rader, Tübingen, s. 127-134.

BRIGITTE SCHULTZEOVÁ:

- 1984 J. Škvoreckýs Zbábělci and J. D. Salingers *The Catcher in the Rye* (Typologische Gemeinsamkeiten mit dem amerikanischen Paradigma und autorspezifische nationale Eigenständigkeit des tschechischen Adoleszenzromans), *Zeitschrift für Slavische Philologie*, s. 85-115.
- 1988 Thematisch-sprachliche Referenz und Einaktdramaturgie bei V. Havel, in HARDER – RÖTHE 1988a, s. 615-630.
- 1990 Theorie der Dramenübersetzung – 1960 bis heute (Ein Bericht zur Forschungslage), *Translatologica Pragensia* III/1, (= Acta Universitatis Carolinae, Philologica 2-3, 1989), Praha, s. 127-138.

- 1995 Vielfalt von Funktionen und Modellen in Geschichte und Gegenwart (Einakter und andere Kurzdramen), in *Kurzformen des Dramas*, ed. W. Herget – B. Schultzeová, Tübingen (= Mainzer Forschungen zu Drama und Theater, sv. 13), (v tisku).

WOLFGANG (W. F.) SCHWARZ:

- 1980 *Drama der russischen und tschechischen Avantgarde als szenischer Text (Zur Theorie und Praxis des epischen und lyrischen Dramas bei Vladimir Majakovskij und Vítězslav Nezval)*, (diss.), Frankfurt a. M.-Bern-Cirencester.
- 1980 *Rettende Kritik und antizipierende Utopie (Zum geschichtlichen Gehalt ästhetischer Erfahrung von J. Mukařovský, W. Benjamin a Th. W. Adorno)*, München (zvl. kap.3: Jan Mukařovský: Polyfunktionalität und die Einheit des Subjekts, s. 38-76).
- 1986 Vítězslav Nezvals Dramatik zwischen Poetismus und Surrealismus – Zum Funktionswandel der motivischen Konzepte ("Traum" und "Glück" am Beispiel von Depeše na kolečkách und Strach), in *Festschrift für Wolfgang Gesemann 1-3*, ed. H.-B. Harder – H. Schaller – G. Hummel, Neuried, sv. 2, s. 355-364.
- 1987 Ironiestruktur und Paradigmenwechsel in Vítězslav Nezvals Dramatik der zwanziger Jahre: Strach (Zur Semantik des Übergangs vom Poetismus zum Surrealismus), *Wiener Slawistischer Almanach*, sv. 19, s. 101-122.
- 1989a Die deutsch-tschechischen Beziehungen – literarisch gesehen: Aus Anlaß einer wissenschaftlichen Arbeit (Vladimír Ulrich: Tschechische und slowakische Literatur, Die deutschsprachige Aufnahme 1945-1975), *Sudetenland*, č. 2, s. 104-108.
- 1989b Some Remarks on the Development, Noetic Range an Operational Disposition of Mukařovskýs Term "Semantic Gesture", in *Issues in Slavic Literary and Cultural Theory (Studien zur Literatur- und Kulturtheorie in Osteuropa)*, ed. K. Eimermacher – P. Grzybek – G. Witte, Bochum, s. 153-178; slov. překlad: Mukařovského "sémantické gesto" – chiméra alebo prakticky využiteľný pojem? (K problematike vývinu a operacionalizácie jednej literárnosemiotickej koncepcie), *Slovenská literatúra* 1989, s. 459-472.
- 1993a Zur Frage der Entwicklungsdynamik der Poetik Jaroslav Seiferts, *Wiener Slawistischer Almanach*, sv. 32, s. 313-330.
- 1993b K Chvatíkově knize o teorii a dějinách československého strukturalismu, *Česká literatura*, s. 174-186.
- 1995a Kulturhistorische Schule – Russischer Formalismus – Prager Schule (Ein Blick auf die Diachronie literarhistorischer Immanenz), (Konference Pražská strukturalistická škola, historie a perspektivy, Dobříš 2.- 4. 9. 1991), (v tisku).
- 1995b Odtrh, mýtus a montáž (K poetice Jaroslava Seiferta), *Česká literatura* (v tisku).
- 1995c Barock – Mácha – Seifert, in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

WOLFGANG SCHWARZ – NINA GÜTTEROVÁ:

- 1984 *Sowjetrussisches und tschechisches Drama von 1964 bis in die siebziger Jahre – Materialien zur Produktion und Rezeption (Situationsanalyse und Bibliographie)*, Neuried.

WOLFGANG SCHWARZ – PETER BURG – PETER BURGARD – NINA GÜTTEROVÁ – ANGELIKA SCHNIEDEROVÁ:

- 1988 *Methodische Untersuchung zur Erforschung literarischer Brechungen gesellschaftlicher Konfliktstrukturem in der sowjetrussischen und tschechischen Gegenwartsliteratur*, Saarbrücken.

WOLFGANG SCHWARZ – MILAN JANKOVIČ – JIŘÍ HOLÝ:

- 1995 (ed.) *Prager Schule – Kontinuität und Wandel (Arbeiten zur Literaturästhetik und Poetik der Narration)*, Tübingen (v tisku).

S. SIMONEK:

- 1993 Drei Blicke auf Wien (I. Franko – J. S. Machar – I. Cankar), *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, s. 131-143.

ALFRED SPROEDE:

- 1995 Das "Vergangensein der Gefilde" (Zum Problem der Landschaft im Werk K. H. Máchas), in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

WOLF-DIETER STEMPEL:

- 1978 Zur literarischen Semiotik Miroslav Červenkas, in ČERVENKA 1978, s. VII-LIII.

K. STOLZ:

- 1984 Tyls eigene Übersetzung? (Dt. Übersetzung von Kde domov můj?), *Zeitschrift für Slavische Philologie*, s. 76-84.

JURIJ STRIEDTER:

- 1963 K. H. Mácha als Dichter der europäischen Romantik, *Zeitschrift für Slavische Philologie*, č. 1, s. 42-90.
1976 Einleitung, in VODIČKA 1976, s. VII-CIII.

JÜRGEN H. THUMIM:

- 1966 *Das Problem von Form und Gattung bei Jiří Wolker (Ansatz zu einer neuen Wolker-Kritik)*, (diss.), Hamburg.

JINDŘICH TOMAN:

- 1989 Das Essen zum Vorteil des Menschen (Über ein Thema bei Hašek und Hrabal), in SCHAMSCHULA 1989, s. 271-287.

KIM KAREN UCENOVÁ:

- 1990 *Die Chodentrilogie J. Š. Baars (Eine Untersuchung zur Literarisierung der Folklore am Beispiel des Chronikromans von Baar)*, (diss.), München.

LUDGER UDOLPH:

- 1988 Graeca bei Bohuslaus Balbinus, in HARDER – ROTHE 1988a, s. 341-365.
1993a Bohuslav Balbíns Schriften zur Marienverehrung, in HARDER – ROTHE 1993, s. 259-272.
1993b Bohuslav Balbíns sog. Dissertatio apogetica (Themen und Quellen), in *Slavistische Studien zum XI. Internationalen Slavistenkongreß in Preßburg / Bratislava 1993*, ed. K. Gutschmidt – H. Keipert – H. Rothe, Köln-Weimar-Wien, s. 593-609.
1995a Böhmen als mitteleuropäische Kulturlandschaft, *Wissenschaftliche Zeitschrift der Technischen Universität Dresden*, č. 3.
1995b Der Streit um die tschechische Sprache in Böhmen vom Ende des 16. Jahrhunderts bis 1620, in *Festschrift Scholz* (v tisku).
1995c Sed gandeo un Bohemum adpellari, aum sim (Anmerkungen zur Slavenideologie bei Josef Dobrovský), in *Festschrift Harder* (v tisku).
1995d Zerstörung und Ordnung in Karel Jaromír Erbens Balladendichtung, in *F. S. Scholz* (v tisku).
1995e Erbens Kritik an Máchas "Nihilismus", in H. SCHMIDOVÁ 1995a (v tisku).

ROLF ULBRICH:

- 1980 *Der alttschechische Tkadleček und die anderen Weber (Waldenserliteratur in Böhmen um 1400)*, Berlin.
- 1985 Tkadleček und Ackermann (Waldenserliteratur, Humanismus), *Theologie und Politik um 1400 in Böhmen*, Berlin.

VLADIMÍR ULRICH:

- 1980 Rezeption der tschechischen und slowakischen Literatur in der Bundesrepublik Deutschland und der DDR, in *Symposium Slavicum (Referate der III. Tagung bayerischer und österreichischer Slavisten am 24./25. Oktober 1977 in Innsbruck)*, ed. E. Wedel aj., Innsbruck, s. 163-168.
- 1987 *Tschechische und slowakische Literatur (Deutschsprachige Aufnahme 1945-1975)*, (diss. Regensburg), Neuried.
- 1988 Tschechische Literatur im Exil, *Bohemia – Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder*, s. 345-367.
- 1989 Zur Rezeption Hašeks im deutschen Sprachraum, in *SCHAMSCHULA* 1989, s. 530-546.

JOSEF VINTR:

- 1977 *Die ältesten tschechischen Evangeliare (Edition, Text- und Sprachanalyse der ersten Redaktion)* (= Slavistische Beiträge, sv. 107), München.
- 1982 Barokní česká legenda o sv. Vintíři, *Wiener Slawistischer Almanach*, sv. 10, s. 43-56.
- 1986a *Die älteste tschechische Psalterübersetzung* (= Sitzungsberichte der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Phil.-hist. Klasse, sv. 474), Wien.
- 1986b Die tschechisch-kirchenslawischen Glossen des XII. Jahrhunderts in der Bibel Sign. 1190 der Nationalbibliothek in Wien (sog. Jagić-Glossen), *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, s. 77-113.
- 1988 Geneze textu české barokní bible Svatováclavské, *Listy filologické*, s. 13-21.
- 1991a Staročeské pašije z hornorakouského kláštera Drkolná/Schlägl, *Listy filologické*, s. 246-255.
- 1991b Styl dvou vrcholných děl nejstarší české duchovní lyriky – Ostrovské písně a Kunhutiny modlitby, *Česká literatura*, s. 313-328.
- 1992 Kompozice Bridelovy básně Co Bůh? Člověk?, *Sborník prací brněnské univerzity*, D 39, s. 49-55.
- 1994 Komentáře v české barokní bibli Svatováclavské, *Listy filologické*, s. 87-96.
- 1995a Der tschechische Bibeltext zwischen den sog. Jagić-Glossen des XII. Jahrhunderts und der modernen ökumenischen Bibelübersetzung, in *Münstersches Logbuch der Linguistik* (v tisku).
- 1995b Bridelova rétorická strategie při užití exempla v Křesťanském učení veršemi vyloženém, *Slavia* (v tisku).

FELIX VODÍČKA:

- 1976 *Die Struktur der literarischen Entwicklung*, ed. Forschungsgruppe für strukturelle Methoden in der Sprach- und Literaturwissenschaft an der Universität Konstanz, red. F. Boldt, přel. F. Boldt – P. Richter – Ch. Tuschinsky, München.

ERWIN WEDEL:

- 1983 *Materialien zu einer slavistischen Bibliographie – Arbeiten der in der BDR, Österreich und der deutschsprachigen Schweiz tätigen Slavisten (1973-1983)*, München.
- 1989 Einige Bemerkungen zur Text- insbesondere Raumstruktur von Hašeks Švejk, in *SCHAMSCHULA* 1989, s. 180-187.

P. WÖRSTER:

- 1988 Der Olmützer Humanistenkreis unter Stanislaus Thurzo, in HARDER – ROTHE 1988a, s. 39-60.

GÜNTHER WYTRZENS:

- 1980 Ein Dichter im Abseits (Óndra Lysohorsky zum 75. Geburtstag), *Osthefte* 22, s. 113-117.
1985 Der vergessene Prolog in Versen von Vincenc Furch zur ersten öffentlichen Wiener Theateraufführung in tschechischer Sprache, *Wiener Slavistisches Jahrbuch* 31, s.130-134.
1986 Zu den Anfängen des Kulturlebens der Wiener tschechischen Volksgruppe (Die Zeitung Videňský posel aus dem Jahre 1848), in *Pontes Slavici (Festschrift für S. Hafner)*, ed. D. Medakovic aj., Graz, s. 409-420.
1989 Zu den tschechischen Dichtungen Óndra Lysohorskys, *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, s. 217-222.
1993 Die Herausbildung eines Nationalbewußtseins bei den in Wien ansässigen Slaven und die Wiener Slavenpresse, *Wiener Slavistisches Jahrbuch* , s. 183-200.

B. ZIETLOW:

- 1970 *Der Beitrag von Jan Otčenášek zur Entwicklung der tschechischen Prosa*, (diss.), Berlin.

WILHELM ZROUNEK:

- 1966 *Das lyrische Schaffen Jiří Wolkers*, (diss.), Wien.